

***PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA***

Módosítva 2018.10.01.

Jóváhagyta:

Sándor Edit
Intézményvezető

Törvények

2012.évi CXXIV. törvény A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény módosításáról

2012. évi XXIX. törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról

2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról

1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól

Magyarország Alaptörvénye 2011.04.25.

Rendelet

A Kormány 137/2018.(07.25) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló363/2012.(XII.17) Kormány rendelet módosítása

229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

22/2013.(III.22.) EMMI rendelet (kiegészítés)

229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irány-elve

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve

185/1999. (XII.13.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja

ADATLAP

Az óvoda neve: Veszprémi Bóbita Körzeti Óvoda

OM azonosító: 036814

Működési területei:

Veszprémi Bóbita Körzeti Óvoda: Veszprém, Haszkovó u 23.
Maximális gyermeklétszám: 268 fő

Veszprémi Bóbita Körzeti Óvoda Hársfa Tagóvodája: Veszprém, Jutasi u. 9.
Maximális létszám 130 fő

Az óvoda fenntartó szerve: Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata
Veszprém, Óváros tér 9.

Felügyeleti szerve: Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata
Veszprém, Óváros tér 9.

Szakágazati besorolás: **851020 Óvodai Nevelés**

Alaptevékenység:

- 091110 Óvodai nevelés, ellátás, szakmai feladatai
- 091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
- 091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
- 096015 gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
- 096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
- 104037 Intézményen kívüli gyermekétkeztetés

TARTALOMJEGYZÉK:

Törvények	2. oldal
Adatlap	3. oldal
Tartalomjegyzék	4. oldal
Gyermekképünk	5. oldal
Óvodaképünk-nevelési hitvallásunk	6. oldal
Óvodánk sajátos arculata	7. oldal
Óvodánk szerkezete	8. oldal
Óvodai nevelésünk alapelvei	9. oldal
Óvodai nevelésünk feladatai a személyiségfejlesztés területén	10. oldal
Az egészséges életmód tartalma	11. oldal
Érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés	16. oldal
Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	18. oldal
Az óvodai élet megszervezésének elvei	19. oldal
Óvodánk kapcsolatai	23. oldal
Az óvodai élet tevékenységi formái	26. oldal
Játék	26. oldal
Munka	27. oldal
Tevékenységekben megvalósuló tanulás	28. oldal
Verselés, mesélés	29. oldal
A külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalmú tapasztalatszerzés	31. oldal
Mozgás	32. oldal
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	34. oldal
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	36. oldal
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	37. oldal
Óvodánk alapellátáson túli egyéb szolgáltatásai	38.-oldal
Gyermekvédelem	39. oldal
A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelési programja	42. oldal
Tárgyi feltételek, eszközrendszer	47. oldal
Zöld Óvoda program	49. oldal
Mellékletek: A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációs rendszer	55. oldal

GYERMEKKÉPÜNK

Gyermekképünk, abból a tényből indul ki, hogy az ember másokkal nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermekek fejlődési tempója eltérő, egyéni ütemben, sajátos módon fejlődnek. Személyiségüket genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, természetes, spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások, együttesen határozzák meg.

Óvodai nevelésünk mely gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség sokoldalú kibontakoztatására törekszik. Ezzel biztosítva gyermekeink számára, hogy egyformán magas színvonalú nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Gyermekképünk tehát olyan gyermeki személyiség megformálása, aki érdeklődő, kreatív, kitartó. Nyitott az őt körülvevő világ iránt, testileg, lelkileg egészséges, edzett. Szereti és védi környezetét. Közösségben jól érzi magát, örömben, nyugalomban, derűs szeretetteljes légkörben éli meg mindennapjait.

Az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkészé válik. Elfogadja és tiszteli népe hagyományait, kultúráját, nemzeti hovatartozására büszke.

Gyermekeink fejlődését, sokoldalú fejlesztését az önfelelt, szabad játékkal tudjuk a legjobban kibontakoztatni. Nevelőmunkánk eredményessége, ha az óvodai élet során az eltérőségek figyelembevételével testi, lelki és szociális téren megfelelnek gyermekeink az iskolai munkához szükséges fejlettségi szintnek.

Az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empatikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs.

Nevelőmunkánk során nem az egyéni különbségek eltörlése, hanem a gyermek egyéniségének tiszteletben tartása a feladatunk.

ÓVODAKÉPÜNK - NEVELÉSI HITVALLÁSUNK

Az óvodás gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Célunk olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógusok, a nevelést segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt. A befogadó közoktatási rendszer kialakításához való aktív hozzájárulásunk része a multikulturális és interkulturális szemléletmód az emberi értékek közvetítése és nevelési gyakorlat kialakítása.

- Nevelőmunkánk bizalomra és megbecsülésre épül, amelynek során arra törekszünk, hogy testi, szociális és értelmi területen egyaránt kibontakozhassanak a gyermekek egyéni képességei és készségei s ezáltal, könnyebben beilleszkedhetnek az iskolai közösségbe, célunk a hátrányok csökkentése.
- Nevelőmunkánk során az óvoda dolgozói, munkatársai modellként és mintanyújtással gondoskodnak a gyermekek érzelmi biztonságáról, testi, lelki harmóniájáról.
- Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Óvodai nevelésünk során biztosítjuk a nemzeti kisebbséghez tartozó, s hazájukat elhagyni készülő családok gyermekeinek az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

„Ha az embert olyannak vesszük, mint amilyen,
tulajdonképpen rosszabbá tesszük.

De ha olyannak vesszük, mint amilyennek lennie kellene,
akkor azzá tesszük őt, amivé lehetne.”

(Goethe)

ÓVODÁNK SAJÁTOS ARCULATA

A Haszkovó utcában található Veszprémi Bóbita Körzeti Óvoda, a város legnagyobb lakótelepén helyezkedik el.

A városközpontban fekvő Hársfa Tagóvoda az autóbusz pályaudvar közelében található, ennek köszönhető a vidéki (bejáró) gyermekek viszonylag magas létszáma.

Változatos programokkal igyekszünk színesebbé tenni mindennapjaikat:

- kirándulásokkal, színház, ill. bábszínház látogatásokkal, állatkerti sétákkal, óvodai ünnepélyek, rendezvények megszervezésével.

A családok bevonásával játszóházakat, gyermeknapi programokat szervezünk. Törekszünk a pályázati lehetőségek felkutatására, kiaknázására, az innovatív módszerek, eljárások megismerésére.

Kiemelten foglalkozunk:

- a külső világ tevékeny megismerésével, környezetvédelemmel,
- testi neveléssel, egészséges életmód alakításával,
- vizuális neveléssel

A Bóbita Körzeti Óvodában működik a Veszprémi Egyetemi Úszóklub óvodás csoportja, amelynek kiemelt célja az egészséges életmód megerősítése.

Óvodáinkban növekvő tendenciát mutat a beszédzavarokkal és kommunikációs problémákkal küzdő gyermekek száma. Fokozottan figyelünk a kompenzációra, szükség esetén szakemberek segítségét kérjük.

Az egészséges életvitel kialakításához, formálásához mindkét intézmény rendelkezik sószozával.

ÓVODÁNK SZERKEZETE

VESZPRÉMI BÓBITA KÖRZETI ÓVODA

Mindegyik épülethez tartozik udvar, amelyet fákkal, bokrokkal próbálunk a környező forgalomtól elzárni.

Intézményeinkben homogén és heterogén csoportok működnek.

Óvodánk önkormányzati fenntartású, részben önálló gazdálkodású napközi otthonos intézmény.

11 csoportos, kihasználtsága 90%-os. Saját tornateremmel és főzőkonyhával rendelkezik, jelenleg 268 fő megengedett gyermeklétszámmal.

Az álláshelyek száma: 48 fő.

HÁRSFA TAGÓVODA

Első épület

Négy csoportszobával, tornateremmel, melegítő konyhával és kézműves műhellyel rendelkező épület.

Hátsó épület

Kettő csoportszobával és melegítőkonyhával rendelkező épület.

Az első és második épület kihasználtsága 90%-os.

Az álláshelyek száma: 22 fő.

Megengedett maximális gyermeklétszám: 130 fő.

Személyi feltételek:

Valamennyi munkatársunk folyamatos együttműködése, összehangolt munkája az inkluzív nevelés kialakítása érdekében történik, mely a befogadó szellemiségű óvoda alappillére. Óvodapedagógusaink felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, többen szakvizsgát tettek.

Az óvodapedagógusok, valamint a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak összehangolt munkája az alapja óvodai nevelésünk eredményességének.

A foglalkozás egészségügyi szolgálat évi egy alkalommal tart szűrést a felnőttek számára.

A fogorvos egy új rendelet alapján évi 2 alkalommal ellenőrzi óvodásaink fogazatát.

A védőnők évente több alkalommal látogatják az intézményeket.

A Veszprémi Bóbita Körzeti Óvoda saját konyhával rendelkezik, Hársfa tagóvodában az étkeztetést, vásárolt élelmezés formájában, Vendéglátó Ipari Szolgáltató látja el.

Intézményünkben *Szakszervezeti és Közalkalmazotti Tanács* működik.

Minden csoportban a *Szülői Szervezet* tagjai képviselik a szülők érdekeit.

Óvodáink alapítványai: „Vidám Bóbiták
„Szemünk fénye „

ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI

- Biztosítjuk a sokoldalú személyiségfejlesztést az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevételével, hangsúlyozva a szabad játék, fejlesztő hatását.
- A családdal együttműködve megalapozzuk a sikeres iskolakezdéshez szükséges testi, lelki szociális és értelmi érettséget.
- Biztosítjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását (logopédia, gyermekvédelem, fejlesztőpedagógia)
- Megalapozzuk a gyermekek környezettudatos magatartását.
- Biztosítjuk az esélyegyenlőséget.
- Óvodásainkat az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére neveljük. Az óvoda valamennyi dolgozójának modell szerepe kiemelkedő.
- Tiszteletben tartjuk a gyermekek jogait, emberi méltóságát és védelmét. Gondoskodunk arról, hogy megkapják az Őket megillető gondoskodást és nevelést.
- A gyermek személyiségét bizalommal övezzük, tiszteljük, elfogadjuk, szeretjük, megbecsüljük.

Helyi adottságokból és igényekből adódó kiemelt nevelési feladatok:

- Kiemelten kezeljük a hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett gyermekek védelmét, fejlesztését, a családdal való kapcsolattartást, együttműködést.
- Az egészséges környezet biztosítása érdekében az udvari növényzet ápolásával és utánpótlásával ellensúlyozzuk a levegőszennyezést. Kirándulások szervezésével megismertetjük gyermekeinkkel, a környék szépségét, a természet kincseit.
- Példamutató magatartásunkkal ösztönözzük óvodásainkat, hogy óvják, védjék a környezetüket.
- Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek az ünnepekre való készülődésre, tervezgetésre és kialakítjuk az ezekkel kapcsolatos hagyományokat, identitás tudatot (teremdíszítés, ajándékkészítés, stb.).
- Udvari játékaink folyamatos fejlesztésével ösztönözzük gyermekeinket a helyes és változatos mozgásformák elsajátítására, ezzel teret biztosítva, mozgásigényük kielégítésére.
- Folyamatosan gondoskodunk a rajzpályázatokon való részvételről.
- Biztosítjuk a városban megrendezendő kiállítások és egyéb kulturális programok megtekintését.
- Megteremtjük az otthonos, barátságos, biztonságos, nyugodt, egymásra figyelő derűs légkört, a korosztálynak megfelelő tanulási környezetet.
- Biztosítjuk a rendszerességet, a fokozatosságot, a folyamatosságot az egész óvodai nevelésünk során.

ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS TERÜLETÉN

Az óvodai nevelés általános feladatai:

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása – egészségfejlesztési programunk
- Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életmód alakításának célja:

- formálódnak az egészséges életvitelhez szükséges jártasságok, készségek,
- fejlődnek testi, lelki képességeik.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek gondozása, a testi, lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése egészségük megóvása, ápolása.
- A testi fejlődés elősegítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés és betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igényé fejlesztése.
- A gyermekek fejlődéséhez, és fejlesztéséhez szükséges egészséges, nyugodt, biztonságos balesetmentes környezet feltételeinek megteremtése, környezet megóvására irányuló szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Párhuzamos tevékenységek gyakorlásához, elegendő idő, türelmes légkör, rugalmas napirend kialakítása.
- A szokás –és normarendszer közös kialakítása, összehangolt munka, azonos norma valamennyi csoportban dolgozó óvodapedagógus és dajka között.
- Saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek fejlesztése ezzel az iskolai beilleszkedés közvetett segítése.
- A gyermek önállósági törekvéseinek segítése, támogatása, a tevékenységek szóbeli megerősítése.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, fejlesztése- különös tekintettel sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek esetében- egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szükség esetén megfelelő szakember bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- A szülők egészségmegőrző, betegségmegelőző szokásainak megismerése, befolyásolása (szociokulturális háttér, gondozási szokások).
- Az egészségügyi szolgálattal együttműködve a teljes körű egészségfejlesztés kiépítése, és annak működtetése.
- Szociális hátrányok enyhítése egyéni higiénés problémák megoldásával.
- A gyermekek harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSÁNAK TARTALMA

Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfort érzetének biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése. A gyermeket engedjük szabadon mozogni, szükség szerint WC-re menni, vizet inni, tisztálkodni a nap bármely szakaszában. A gondozási tevékenységek kiemelt jelentőségük a gyermekekkel történő kapcsolatépítés, önállóságuk fejlődésének elősegítése céljából. Fontosnak tartjuk: az óvónő és gyermek, a dajka - gyermek közötti bensőséges, meghitt, megértő viszonyt, a természetes testközelség meglétét, az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációját, bánásmódját. Ennek kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az óvodát kezdő gyermekek tekintetében, a befogadás időszakában, a minél nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb szokáskialakítás érdekében. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszik lehetővé, alakítják a gyermekek énképét, segítik önállóvá válásukat. A tevékenységben a felnőtt- óvónő, dajka, szülő-a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva ad segítséget, és tanítja, gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhatnak. A napi életritmus megtervezésénél a gondozásra is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg. Így nyílik lehetőség a gondozási teendők közvetítésére is. (Pl.: igényükké váljanak a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kulturált étkezés).

Az iskolakezdéshez elengedhetetlen, hogy saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek kialakuljanak, mindezeket a feladatokat önállóan végezzék.

A testápolás, öltözködés, étkezés szokásrendszere

Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés, szervezetségét az óvodába lépés első pillanatától igyekszünk biztosítani.

3-4 éves korban:

Segítséggel, egyéni eltéréseknek megfelelően végezzék a maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A segítségadás: folyamatos közös tevékenységet, szóbeli magyarázatot jelent

4-5 éves korban:

Kis segítséggel egyéni eltérésüknek megfelelően végezzék maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A kis segítségadás: A tevékenység szóbeli magyarázattal történő bemutatását, az önállóság egyre erőteljesebb ösztönzését jelenti.

A szokás- normarendszer az önállósági foknak megfelelően új tartalmakkal bővül (pl. megbízatás)

5-7 éves korban: Önállóan végezzék (személyük körüli) a tisztálkodási, öltözködési, étkezési teendőket, szükség szerinti segítségadással.

A szükség szerinti segítségadás: Folyamatos figyelemmel kísérést, elakadás esetén azonnali segítséget jelent.

A szokás- normarendszer kiteljesedik, az önállóság mértékének megfelelően bővül.

Testi nevelés elősegítése

A testi nevelés magába foglalja:

- a gyermek természetes mozgásigényének, a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, testápolás, egészséges táplálkozás) kielégítését, valamint
- a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését

Mozgás

A gyermek természetes mozgásigényét sokféle szabad és célirányos mozgástevékenységgel elégítjük ki. Ideális, jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetünkben naponta kapnak szerepet a mozgásfejlesztés spontán és tervszerű formái. A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, ezáltal a baleseteket is megelőzhetjük. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, mintát adva ezzel a szülőknek is. Évente egyszer, Gyermeknap, a szülőkkel közösen mozgásos programot, sportvetélkedőt szervezünk. Ugyanezt biztosítjuk a csoportszobában is. A mozgásfejlesztő szerek biztonságos, és elérhető helyen vannak, hogy szükségletüknek megfelelően bármikor hozzájuthassanak.

A mozgást, finommotorikát fejlesztő játékoknak prioritást biztosítunk. Olyan tevékenységeket szervezünk, ahol a különböző szem-kéz, szem-láb koordinációk fejlődnek. A szenzoros integráció hiányából következhetnek

- a motoros lemaradás,
- a szellemi beszűkülés,
- a szociális együttműködés zavarai.

Ezért az egyéni eltérésekre épülő differenciált fejlesztést érvényre juttatjuk.

Levegőzés, pihenés és alvás

A levegő az egészséges életmód fontos eleme. Az évszakoktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt kell a gyermeknek a szabadban töltenie.

A gyermek természetes joga a csendhez, a pihenéshez való jog, ezért különösen ügyelünk a nyugalom feltételeinek megteremtésére.

Pihenés és alvás feltételei:

- tiszta levegő, kényelmes fekvőhely
- nyugodt légkör, kedvenc alvóka
- az altatás hangulatához illő mese, halk relaxációs zene, ének.

Testápolás, személyi higiéné

A gyermek tisztaságigényének kialakítását biztosítja. Különös gonddal kell védenünk a gyermekek érzékszerveit. A bőrápolás, fogmosás, hajápolás, az orr tisztán tartása és a WC használat kapcsán a gyermekek fokozott önállósággal vesznek részt. Törekedjünk a család és óvoda gondozási szokásainak összehangolására, a családok szokásainak befolyásolására. A védőnővel kötött együttműködés keretében rendszeres tisztasági szűrővizsgálat történik, a szülők rendszeresen tájékoztatást kapnak a higiénés gondok megoldásáról.

Szükség esetén a szülővel egyeztetve, egyéni higiénés problémák megoldásában a dajka néni segítségével közreműködünk, biztosítunk arra lehetőséget, hogy az arra rászoruló gyermekek a vizes, átázott ruhát lecseréljék.

Öltözködés

Az öltözködésnél, fontos a sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek felismerése, egymáshoz igazítása. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket réteges öltöztessék, a biztonságos, kényelmes cipő használatát mozgásos tevékenység közben elvárjuk.

Egészséges táplálkozás

A gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésre – az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani, ennek megfelelően nem támogatunk az egészségre ártalmas élelmiszerek nagy mennyiségű és rendszeres fogyasztását. A helyes táplálkozás nem jelenti egyetlen ételnek, élelmiszernek a tilalmát sem, azonban célszerű egyeseket előnyben részesíteni, mások fogyasztását csökkenteni.

A kulturált étkezés elengedhetetlen feltétele az esztétikus eszközrendszer és a tervszerűen átgondolt, kidolgozott szokás- normarendszer, az óvoda dolgozóinak modell értékű jelenléte. Az étkezések önkiszolgálásra épülnek, az önállóság fejlődésére, a biztonságos eszközfogásra gyakorol kedvező hatást. 6-7 éves korban az ebédnél a - közösségért - végzett naposi munka örömeinek átélésére nyílik mód. A tápanyagszükséglet pótlását szolgálja, ha a szülők közreműködésével naponta gondoskodunk gyümölcsről, zöldségféléről. A gyermek táplálkozási szokásait tiszteletben tartva ösztönözzük, de nem kényszerítjük az eddig ismeretlen ételek elfogadására, de az étrend megismertetésével, közvetve segítjük a családok korszerűbb táplálkozásának kialakítását.

Az egészséges étkezési szokások fejlesztésére külön programokat szervezünk. Az „étel. projektek”, teremtenek játékos alkalmat arra, hogy a szülőkkel közösen a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, sütőtök sütés). A gyermekek figyelemmel kísérik meglátogatják a városi piacot, közeli zöldséges üzletet, kerteket. Minden érzékszervre hatunk a tapasztalatszerzés során, s mindezeket versekkel, énekekkel, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá. Ezen tevékenységek által erősítjük az egészséges táplálkozás iránti igény kialakulását.

Lelki egészség fejlesztése, viselkedési szokások formálása

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek, környezetéhez történő alkalmazkodást és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai az óvodában:

- a társas beilleszkedés (integráció) megvalósítása,
- a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenységek gyakorlása

A lelki egészségre nevelés területei az óvodában:

- az egészséges napirend gyakorlása, készséggé alakítása,
- a hibás viselkedési módok kezelése (leszerelését),
- a stressz hatások kompenzálása,
- a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértése és megoldása,
- szükség esetén eszmegbeszélés kezdeményezése, pszichológus segítségének kérése

A feladatok komplex módon kapcsolódnak valamennyi feladathoz, átszövik az óvodai tevékenységeket. Jól szolgálják a feladat megvalósítását, a differenciálásra is alkalmas drámajátékok.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, olyan magatartást tanúsít, amely veszélyt jelent egészségi állapotára

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság, amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (pl. gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Alapvető feladataink a bántalmazás, erőszak megelőzésében:

- közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében,
- a szülőkkel szoros kapcsolattartás során, felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása, a káros hatások ellensúlyozása,
- az agresszió minden formájának feloldása elítélése, befolyásolása (pl. a TV káros hatásai, mint a szülői fórumok témái),
- közlekedési ismeretet adó játékos tevékenységek szervezése,
- veszélyhelyzetek elkerülését segítő mesegyűjtemény beépítése a mindennapokba.

A gyermekek egészségének védelme, edzése

A gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megvalósításával segítjük elő a gyermek egészségének megóvását. Ezen túlmenően nagy figyelmet fordítunk a higiénés szabályok betartására (környezet tisztán tartása, portalanítása, szükség szerinti fertőtlenítése, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a napi tevékenység minél nagyobb részének szabad levegőn való megszervezése, folyamatos levegőcsere, a helyiségekben minél több zöld növény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia stb.).

Programunkban az egészségnevelés terén is a prevencióra fektetjük a fő hangsúlyt, azaz a betegségek megelőzésére.

A balesetek, megelőzését szolgálja az alábbi - minden nevelési év kezdetén biztosított - feltételrendszer:

- a balesetvédelmi oktatás a gyermekek részére (a gyermekek testi épségének védelme érdekében minden év szeptember 31-ig elkészítjük a balesetvédelmi jegyzőkönyvet, amelyben a gyermekekkel ismertetjük a baleset elkerülése érdekében kötelezően betartandó szabályokat)
- az udvar játékeinak átvizsgálása balesetvédelmi szempontból
- az óvodapedagógusok részére balesetvédelmi és munkavédelmi oktatás
- a gyermek által használt eszközök biztonságos elhelyezése.

Az óvodába lépéskor az anamnézis lapon, nyomon követhető a gyermek különös betegsége, illetve erre való hajlama, amely alapján az egyéni bánásmódot előre tervezhetjük.

A speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve történik. Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői, orvosi szűrésekre, vizsgálatokra (mindenre kiterjedően: tartás, látás, hallás stb.).

A gyermekek tevékenységének folyamatos figyelemmel, kísérésével elsőrendű feladatunk a gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés, amely magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. Fontos továbbá, hogy önmaguk és társaik testi épségének megóvására is neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Figyelmet fordítunk minden évszakban a szabad levegőn való tartózkodásra, a vizes edzésre és a nap káros hatásainak kiküszöbölésére (napernyők, árnyas helyek, pancsolóban vizes játékok)

A fentiek, megvalósítása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

Egészséges környezet biztosítása

Helyi sajátosságainkat, lehetőségeinket figyelembe véve a környezet alakítását, szépítését tudatosan megtervezve (Zöld napok) igyekszünk olyan optimális tárgyi környezetet, színharmóniát kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását, a környezettudatos magatartás megalapozását. Kitűnő adottságú udvarunk – tér, talaj – alkalmas a természetes mozgás játékos gyakorlására.

Az udvar esztétikai szépségét adja:

- a virágoskert, sziklakert,
- bokrok, fák, cserjék, és
- a zöld pázsit.

A zöldövezetbe illő természetes anyagból készült kombinált famászókáink a különböző típusú mozgáselemek kipróbálásához, gyakorlásához nyújtanak lehetőséget

A többfunkciós csoportszobák berendezése, felszerelése színharmóniája a gyermekek otthonosságát, jó közérzetének biztosítását szolgálják.

Rendelkezünk az asztmatikus és allergiás tüneteket enyhítő „Só –szobával.”

Környezetvédelmi tapasztalat biztosítása

A Zöld jeles napokhoz kapcsolódva, tapasztalatokat szerezhettek, megfigyeléseket végeznek, szellőztetés, séta, kirándulás, kísérletek alkalmával új ismereteket szereznek. Rendszeresen szervezünk szelektív hulladékgyűjtést, udvarrendezést a családok bevonásával.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek a kialakított szokásoknak megfelelően felszólítás nélkül, önállóan végzik a testápolási teendőket.
- Ismerik a tisztálkodási eszközök helyét, azokat megfelelően használják, tisztán tartják.
- Zsebkendőjüket köhögéskor, tüsszentéskor önállóan használják.
- Készség szinten használják az evőeszközöket (kanalat, kést, villát).
- Igénylik az asztal esztétikus rendjét.
- A kulturált étkezés alapvető szokásait ismerik (asztalnál ülve, halkán, csukott szájjal étkeznek).
- Önállóan öltöznek, ruháikat ki – begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruháikat óvják a szennyeződéstől és a megfelelő helyre teszik (zsákba illetve székre pihenéskor)
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára.
- Képesek beilleszkedni, alkalmazkodni, magatartásukban a normakövetés megjelenik.
- Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés célját és gyakorlatának elemeit.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- A teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, a prevenció programok hatására a gyermekek egészségi állapota kedvezően alakul.

AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI, AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja:

Kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs, szeretetteljes, befogadó légkörben, a családi nevelést kiegészítve:

- alakulnak a gyermekek társas szükségletei:
- gazdagodnak az erkölcsi, esztétikai, intellektuális érzelmei,
- fejlődik a közösséghez és különbözőségek elfogadásához való pozitív viszonyuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az újonnan érkező gyermek közösségbe történő befogadásának segítése.
- A befogadástól az óvodáskor végéig barátságos, családias környezet biztosítása, a gyermekek életrendjének és közös tevékenységeinek megszervezése.
- Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme,

segítése saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során.

- A gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó szokás – normarendszer megalapozása.
- A szocializáció szempontjából fontos a gyermek akaratának / ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának/ megalapozása.
- A közösségi nevelés az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.
- Társas kapcsolatok alakulásának segítése, a közösségi érzés elmélyítése a gyermek-gyermek, gyermek-óvodapedagógus, gyermek-dajka viszonylatában, melyet pozitív attitűd jellemez.
- A gyermekek szociális érzékenységének fejlesztése, az én-tudat alakulásának elősegítése, az egészséges életvitelhez, a társadalmi élet mindennapjaihoz szükséges jártasságok, készségek alakítása.
- A nevelésünk hagyományrendszerébe beépülő, ismétlődő, közös, örömteli tevékenységek szervezésével a szülőföldhöz való kötődés és a hazaszeretet érzelmi megalapozása, az összetartozás élményének erősítése, a keresztény kulturális értékek megismerésének biztosítása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek különbözőségeinek elfogadása és tisztelete, valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek mielőbbi óvodáztatása és rendszeres óvodába járásának segítése nyitott programokkal, valamint a családokkal történő intervenciós gyakorlat megvalósításával.
- A szülők bizalmának megnyerése, szemléletének formálása a nevelési problémák közös megoldásában.
- Együttműködés a speciális felkészültségű szakemberekkel, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés tartalma

A befogadás rendszere

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, ezért igyekszünk a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket megteremteni az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Bármely életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, pozitív, elfogadó attitűd, az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. Az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációja és bánásmódja mintát jelent a gyermek magatartásának alakulása szempontjából.

A befogadás kapcsán az óvónő feladata:

- családlátogatással személyes kapcsolatfelvétel, környezettanulmány (anamnézis felvétel).
- Anyás befogadás biztosítása fokozatos időcsökkentéssel.(A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeiket magukkal hozhatják).

- A befogadás során segítse elő a csoport szokásainak, berendezéseinek, dolgozóinak megismerését.
- Mutassa be az udvari élet helyszínét, játékait.
- Ismertesse az udvari élet szabályait.
- Különösen fontos a testápoláshoz és az étkezéshez szükséges tárgyak és azok használatának bemutatása.

Valamennyi csoportban családias léggör megteremtésével, barátságos fogadtatással segítjük elő a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Ösztönözzük az 5–7 éves gyermekeket, hogy segítsenek a kiscsoportosoknak (Pl. öltözködésben) vegyék körül őket szeretettel. Igyekszünk minél több közös programot szervezni az óvodai élet során (felnőttek bábjátéka, udvari közös tevékenységek)

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- Érzelmileg kötődnek óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez.
- Igényükké válik a tevékenységekben való közös részvétel és együttműködés.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival
- Természetes társas szükségleteik kielégítése során képesek a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- A gyermekek igényévé válik a helyes viselkedés, a mindennapi élet szokásainak, szabályainak betartása.
- A tevékenységekben kitartóak, a megkezdett tevékenységet a megbeszéltek alapján befejezik.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, konfliktushelyzetben képesek megegyezésre jutni.
- A csoport „Illemtárában” meghatározott udvariassági szokásokat igyekeznek betartani (köszönés, figyelmesség, előzékenység, vendég köszöntése, kérés, megköszönés módja).
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az értelmi nevelés tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében, az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermekek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi nevelés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja:

Az anyanyelv megbecsülésén és szeretetén keresztül alakul:

- a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs készsége,
- beszédészleléssel a beszédhangok felismerése, kapcsolása,

- beszédmegértéssel a szavak, szókapcsolatok, mondatok jelentésének tartalmának megértése,
- fejlődnek értelmi (kognitív) képességeik.

Óvónó feladata:

- Építsen a gyermeki kíváncsiságra, érdeklődésre életkori sajátosságokra, valamint meglévő tapasztalatokra, ismeretekre a fejlesztés során.
- Biztosítson változatos tevékenységeket.
- Ismertesse meg a természeti és társadalmi környezetet.
- Értelmi képességek, kreativitás fejlesztése.
- Ösztönző környezet biztosítása, a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Helyes mintaadás.
- Beszélgető körök szervezése.
- A javítgatás elkerülése.
- Logopédus bevonása speciális esetekben.
- A kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése, gyermekek meghallgatása.
- Szókincs bővítése, metakommunikációs helyzetek teremtése /gesztusok, arckifejezések, testtartások, testbeszéd/
- Folyamatos, összefüggő tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.

Óvodai nevelő tevékenységünk egészében kiemelt jelentőségű az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Beszédük érthető, kifejező, összefüggő, a különféle élethelyzetekben használnak az elvont kifejezéseket.
- Beszédfigyelmük kialakul, nyugodtan, figyelmesen végighallgatják a felnőtteket és társaikat.
- Koruknak megfelelően kialakult a pontos érzékelés, észlelés, képesek vizuális, auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képesek felismerni és megnevezni.
- Az önkéntelen bevézés mellett megjelenik a szándékos bevézés is.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, emlékezetük, szándékos figyelmük fejlődik.
- Gondolkodásukra a problémamegoldásra törekvés és kreativitás a jellemző.
- Bátran és szíves kommunikálnak a társaikkal és a felnőttekkel.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Tudnak szemkontaktust teremteni és tartani.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Személyi feltétele:

- Óvodapedagógus
- Nevelőmunkát közvetlen segítők (pedagógiai asszisztens, dajka)
- Külső segítő szakemberek (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus,,stb.)

Csoportszervezés elvei:

- Aránytalan terhet nem jelent az intézményben dolgozókra.
- Nem sérti az integrációs gyakorlatot, kerüli a szegregációt.
- Az óvodapedagógus jelenléte az óvoda teljes nyitvatartási idejében fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Az óvodai élet megszervezése (szervezeti és időkeret)

Napirend, heti rend kialakítása

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlesztéséhez, a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces), csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszünk, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirend lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, a szabad játék kiteljesedésére, megfelelő időt biztosítva arra, hogy a gyermek minden tevékenységét befejezze, pontosan elvégezze.

Figyelembe vesszük a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére fordítható időkeretet.

Így a napirendben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek, (étkezés, gondozás, mindennapos testnevelés) melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, és nyugalmat, folyamatosságot, támaszt biztosítanak.

A gondozásnak kiemelt jelentősége van a nevelésben a kapcsolatépítésben, a gyermekek önállóságának, fejlődésének elősegítésében, együttműködve a gondozást végző óvodapedagógusokkal, pedagógiai asszisztensekkel, dajkákkal.

A nyári időszak napirendjét is gondosan és tartalmasan tervezzük meg. Az év közben már kialakított szabályok, szokások normarendszer megtartásával adjunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezzék, és kötetlenebb formában biztosítsunk számukra változatos tevékenységeket.

A napirend általános kerete 11 órás nyitva tartás esetén érvényes.

A napirendet saját csoportunknak a legideálisabb formában alakítjuk ki, az életkori sajátosságokat figyelembe véve.

Természetesen az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható váratlan események hatására.

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a normarendszer segítségével az óvodások

napi életének megszervezéséhez. A befogadás idején ügyelünk a rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rend összeállítására. A tanulási tevékenységek megszervezésének a napirendben és a heti rendben nincs előre meghatározott ideje.

Szokás-normarendszer

Az ésszerű kereteket adó szokás-normarendszer, a biztonságérzetet, nyugalmat jelenti a gyermekek számára, kialakításában fontos az egyező nevelői hatás megteremtése, a két óvodapedagógus és dajka,pedagógiai asszisztens közötti összhang.

A szokás és normarendszert minden nevelési év elején határozzuk meg a pavilonon és épületeken belüli egyeztetéssel, melynek alapja a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere.

A szokás-normarendszer napirend-követő.

Tartalmi elemei:

- a gondozás és egészséges életmód, teljes körű egészségfejlesztés,
- közösségi nevelés, társas kapcsolatok,
- a játék, mozgás;
- a tanulás területén
- normaként jelennek meg az óvodai életben. Rögzítjük a sikerkritériumokat, valamint a felzárkóztatást, illetve a tehetséggondozás feladatait, amely meghatározása felelősségteljes gyermekismeretet követel,
- a tevékenységek segítik a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat) fejlődését, teret adva a gyermeki önkifejezésnek, önérvényesítésnek

Ismétlődő közös tevékenységek megszervezése

Az óvodában igyekszünk minden alkalmat célszerűen megragadni a közös ünnepek és hagyományok kialakítására. A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezgetés távlatot jelenthet a gyermek számára.

A közösségi nevelés szempontjából kiemelt jelentőségűek:

- a közös ünnepek és hagyományok ápolása /Állatok világnapja, Mikulás, Karácsony,
- Farsang, Március 15. Húsvét, Víz világnapja, Föld napja, Madarak és Fák napja, Anyák napja, Évzáró, Ballagás, Gyereknapi, Környezetvédelmi világnap, Nemzeti összetartozás napja/,
- a szűkebb és tágabb környezethez, a szülőföldhöz való kötődés alakítása,
- közös programok a szülőkkel (farsang, játszóház, gyereknapi stb.).

A népi hagyományokra épülő ünnepi szokások megismerése, megőrzése, valamint szűkebb és tágabb környezetünkhöz való pozitív viszony kialakítása által erősödik a társakhoz fűződő viszony, a szülőkhöz, felnőttekhez, az ismert környezethez, tájhoz, természethez való érzelmi kötődés, a hazaszeretet. Erősödik identitástudatuk, pozitív irányba terelődik az erkölcsi tulajdonságok alakulása. Az ünnepek kapcsán a közösen feldíszített csoportszobák, az ünneplőbe öltözött gyermekek, felnőttek látványa, a közös verselés, mozgás mind-mind az esztétikai érzelmek és a közösségi élet alakításának eszközei. Változatos tevékenységekkel, pld: játszóházak, táncházak szervezésével, és gazdag eszköztárral segítjük a hagyományok ápolását (karácsonyi, húsvéti, anyák-napi csoportszoba díszek, alakoskodás kellékei, a dramatizálás eszközei).

Óvodánk dokumentációs rendszere:

- Felvételi és mulasztási napló,
- Csoportnapló, elektronikus formában is vezethető, de negyed évente nyomtatása szükséges.
- Gyermek egyéni mappája (anamnézis, személyiség lap, fejlődési, mérési napló, orvosi, gyógypedagógus által adott lap, szakértői vélemény, Pedagógiai Szakszolgálat határozata)
- Fejlesztési napló, fejlesztési terv /gyógypedagógus, logopédus készíti el/,
- Éves munkaterv / nevelési év programjait és feladatait határozza meg/,
- Éves terv (csoportonként, évszakonkénti felbontásban az anyagot tartalmazza) a csoportnapló része
- Pedagógiai Program

Az óvodai nevelés tervezése

A tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat – vallási, nemzeti, etnikai – figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazzuk.

A csoportnaplóban nevelési feladatainkat évi háromszor rögzítjük a pedagógiai programnak megfelelően.

Napirend tervezésénél a nyári időszakra külön tervezünk.

Az éves terv alapján dolgozzuk fel a témákat, hosszabb-rövidebb időtartamokra bontva.

Tematikus tervben rögzítjük a témákhoz tartozó tevékenységek időpontját, anyagát feladatot, célokat, módszereket, eszközöket

Alkalmazzuk a differenciálás, fokozatosság elvét, figyelembe vesszük a gyermekek különbözőségét.

Az összegezett tapasztalatokra (reflexió), valamint az éves mérési eredményekre épül a következő tanév nevelési fejlesztési terve.

A gyermekek megismerését, fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok

A gyermekek mérése és értékelése az óvodában

Cél: Olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek megismerését szolgálják. A reális és szakmailag megalapozott értékelés az alapja a további fejlesztési feladatoknak.

A szülők folyamatos és egyéni tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről, a nevelési év során, amit aláírásukkal hitelesítenek (min. 2 alkalommal)

Alapelvnek tekintjük, hogy az óvoda, nevelési intézmény, így a lehetséges és szükséges mérések ennek megfelelően tervezettek. A nevelés-tanulás egymásra ható és egymást

feltételező folyamatát kívánjuk a mérésekben tükröztetni, évente 2 alkalommal a gyermekek egyéni mérőlapján /gyermekek egyéni mappájában van/.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése természetes élethelyzetben való megfigyelésen alapszik, az egyéni bánásmód elvének megvalósításával.

ÓVODÁNK KAPCSOLATAI

Az óvoda kapcsolatot tart, és szorosan együttműködik társadalmi és természeti környezetével. Az ebből eredő pozitív határokat, a nevelés során igyekszünk felerősíteni, a negatív hatásokat gyengíteni, az életfeltételek hiányosságait pedig megpróbáljuk kompenzálni.

A kapcsolatok sokfélesége egyedi, helyi jellegű.

Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Ezért az egyik legfontosabb feladat-e téren a családdal való együttműködés (Szülői értekezlet, esetenként családlátogatás, kirándulás, farsang, Karácsony, Mikulás, közös munkadélután, stb.)

- A családok légköre nagyon különböző. A gyermekek érdekében bármilyen életvitelű családdal keressük az együttműködés lehetőségeit, segítünk, ha tudunk, hogy a kedvezőtlen hatások ne tegyenek nagy kárt a gyermekek érzelmi fejlődésében.
- Fontos az óvodai dokumentumokban megfogalmazott normarendszer, nevelési elveink elfogadására motiválni a szülőket. A családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása. A szülőkkel, gyermekekkel való közös gondolkodás, véleménycsere, döntés eredményeként a programmal összeegyeztethető plurális értékek beépítése az óvoda normarendszerébe.
- Szemléletformálás a családon belüli arányos munkamegosztás működtetése érdekében.
- Figyelem ráirányítás arra, hogy a gyermek szabadon kifejlesztheti személyes képességeit, szabad választási lehetőséggel bír anélkül, hogy szigorú nemi szerepek által meghatározott korlátozások vonatkoznának rá (kézműveskedő, főzőcskéző, babázó, lányokkal játszó kisfiú, építkező, autózó, szerelő, főleg fiúkkal játszó kislány).
- Magatartásunkban a nyitottság, empátia, türelem és teljes diszkréció érvényesüljön.
- A szülők pozitív motivációja érdekében, a találkozások alkalmával legyen néhány elismerő szavunk a gyermek tevékenységéről.
- A gyermekekkel kapcsolatos problémákat, minden esetben nyugodt körülmények között beszéljük meg a szülőkkel, bizalommal teli légkörben, biztosítva a szülőt jó szándékunkról.
- Az iskolára való előkészítés az óvodában nem külön feladat, foglalkozás, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves nevelési folyamat eredménye, az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével az óvoda kiegészíti a családi nevelést. A szülők tájékoztatása a kimenő gyermekek aktuális fejlettségi szintjét, fejlődési jellemzőit, fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentum kérésének és iskolába általuk való továbbításának lehetőségéről.

- A leendő óvodások és szüleik számára játszónapokat tartunk, a jobb kapcsolat kialakítása érdekében.
- Beszoktatásnál lehetőséget biztosítunk a családtagok részvételére. Ilyenkor a gyermekek kedvenc játékaikkal és a biztonságérzetet növelő szülővel vesz részt a napi tevékenységben. Még az óvodába érkezés előtt megismerkedünk a leendő óvodásainkkal és családjukkal. Megismertetjük őket jelükkel, mesélünk nekik az óvodai életéről.
- Az óvodába érkező gyermekek szüleinek szülői értekezletet tartunk, amelyen tájékoztatjuk a szülőket a házirendről, óvodánk sajátosságairól.
- Évközi szülői értekezleteinken az éves nevelési tervünkről, a kitűzött célokról tartunk tájékoztatót. Ismertetjük a szülőkkal az életkoroknak megfelelő fejlődési szintet.
- Segítséget kérünk az egyes programok megszervezéséhez, megvalósításához.
- Az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direkter módszereit is. (előadás, vitaindító, cikkek ajánlása, faliújságra helyezése).
- Az intézmények alapítványaira befolyt összeg felhasználására is kikérjük a szülők véleményét.
- Nyitottak vagyunk a napi tevékenységek során is, amikor a szülők bejöhetnek a csoportba és megnézhetik a napi nevelő munkánkat, szokásainkat.
- Közös farsangi mulatságot szervezünk a szülőkkal.
- Évente két alkalommal a környezetvédelem keretén belül, meghirdetjük a papírgyűjtést.
- Fontosnak tartjuk óvodánkban a Szülői Szervezet működését és segítségét. Közreműködésüket elsősorban az intézményben végzett közös munkák szervezésében és lebonyolításában, valamint a különböző óvodai programok gördülékenyebbé tételében várjuk.

Óvoda és a fenntartó

A „nyitott óvoda” kép a fenntartó önkormányzat felé is meghatározó, hiszen a gyakorlati működés ismerete nélkül nehéz a döntések meghozatala, az intézménynek pedig szüksége van a figyelemre, támogatásra (nem kizárólag anyagi!). A rendezvényeken, fórumokon, szakmai programokon való kölcsönös megjelenés, az azokon történő aktív részvétel erősíti a kapcsolattartást.

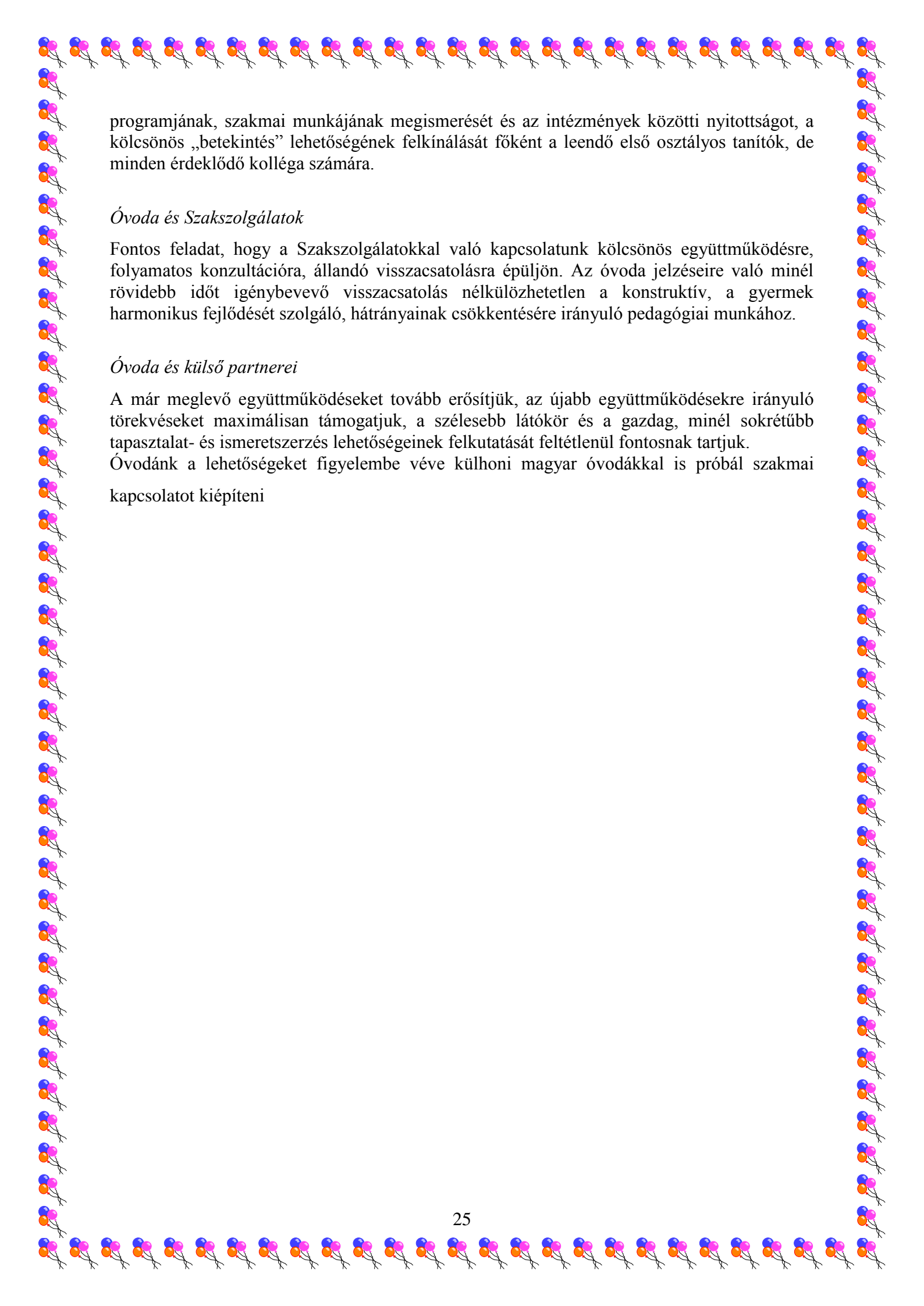
Óvoda és bölcsőde

A bölcsőde – óvoda közötti átmenet megkönnyítése érdekében fontosnak tartjuk a gyerekekkel foglalkozó szakemberek közötti párbeszéd és tapasztalatcsere lehetőségeinek biztosítását intézménylátogatások, közös programok szervezésével, Az együttműködést a kölcsönös nyitottság és az intézmények sajátos, különálló cél- és feladatmegvalósításának megértése kell, hogy jellemezze.

Óvoda és iskola

Az együttműködés a kölcsönös megértésen és az intézmények sajátos, különálló cél- és feladatmegvalósításán nyugszik. Feltétlenül hasznosnak tartjuk egymás pedagógiai

programjának, szakmai munkájának megismerését és az intézmények közötti nyitottságot, a kölcsönös „betekintés” lehetőségének felkínálását főként a leendő első osztályos tanítók, de minden érdeklődő kolléga számára.

Óvoda és Szakszolgálatok

Fontos feladat, hogy a Szakszolgálatokkal való kapcsolatunk kölcsönös együttműködésre, folyamatos konzultációra, állandó visszacsatolásra épüljön. Az óvoda jelzéseire való minél rövidebb időt igénybevevő visszacsatolás nélkülözhetetlen a konstruktív, a gyermek harmonikus fejlődését szolgáló, hátrányainak csökkentésére irányuló pedagógiai munkához.

Óvoda és külső partnerei

A már meglévő együttműködések tovább erősítjük, az újabb együttműködésekre irányuló törekvéseket maximálisan támogatjuk, a szélesebb látókör és a gazdag, minél sokrétűbb tapasztalat- és ismeretszerzés lehetőségeinek felkutatását feltétlenül fontosnak tartjuk.

Óvodánk a lehetőségeket figyelembe véve külhoni magyar óvodákkal is próbál szakmai kapcsolatot kiépíteni

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játékot a belső indíttatás szintjei határozzák meg, amely lehet: cselekvéses, képi és szimbolikus.

E tevékenységformából kapjuk a gyerekekről a legtöbb információt ismereteiről, élményeiről, mozgásigényéről, beszédkészségéről, szociális és értelmi fejlettségének egészéről.

A játék célja

- A kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó játék során gazdagodnak a gyermek szabad önkifejezési formái
- A mozgásos, értelmi, szociális tapasztalatok többszöri átélése segíti;
- a gyermekek egyéni vágyainak, kreatív ötleteinek szabad kipróbálását, kibontakozását,
- közben formálódik társas viselkedése, magatartása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítson megfelelő eszközöket, helyet és időmennyiséget, derűs, nyugodt légkört.
- Szem előtt kell tartania, hogy az a gyermek, aki szabadon, kreatívan használhatja az eszközöket, és módja van befejezni az önállóan választott tevékenységeket, aki kijátszhatja magából a feszültségeket, annak fejlődése jó irányba halad.
- Az óvodapedagógus szeressen játszani, szervezzen motiváló élményeket, így biztosítja az indirekt irányítást.
- Figyeljen a gyermekek meglévő ismereteire és tartsa szem előtt az egyéni fejlődési eltéréseket. Differenciáltan kezelje a játékos tevékenységek kezdeményezését.
- Mindig csak annyi szabályt vezessen be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra válását.
- Bátran használjon humoros kifejezéseket és tréfás szavakat, ezáltal odafordulásával serkenti a játékot. Kommunikációja példaértékű legyen.
- Ügyeljen arra, hogy a tapasztalatszerzés, ismeretszerzés, pozitív érzelmeket váltson ki a gyermekből, amit játékával megjelenít.
- A szabad játék elsődlegességének biztosítása a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtésével.

Udvari játéktevékenység szervezése:

Az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek biztosítása mellett, kapjon nagyobb szerepet a téli időszakban is a benti játékok folytatásának lehetősége (pl. babák, plüss állatok kivitelének lehetősége, labdázás stb.).

A szülői szemléletformálás feladatai:

A beilleszkedési időszak a legkedvezőbb a játékkal kapcsolatos szülői szemléletformálás megkezdésére, hiszen a modellnyújtás mellett lehetőség adódik a pedagógiai helyzetek rövid indoklására, a játék fontosságát tudatosító érvek közvetítésére is, annak érdekében, hogy elfogadottá váljon a játék prioritására építő óvoda.

Abból a tényből, hogy óvodáskorban a játék a személyiségfejlődés leghatékonyabb eszköze következik, hogy a gyermeki fejlődést is legcélszerűbb egy jól felépített, a játékban való megfigyelés elsődlegességét arányaiban is kifejező szempontrendszer alapján értékelni.

A játék fajtái

- Gyakorló játék
- Szimbolikus szerepjáték
- Konstruáló játék
- Szabályjáték

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek több napon keresztül egyazon játéktémát folytatni, azt együttesen tervezni.
- Játékukban dominánsan jelentkeznek a szimbolikus és a szerepjáték, melyben a gyermekek képzelete, szervezőkészsége, alkalmazkodó képessége, empátiás készsége és kommunikációs képessége fejlődhet.
- Szabályjátékokat önállóan szerveznek, képesek az együttműködésre, alkalmazkodni a szabályokhoz.
- Építményekben, konstruáló tevékenységükben tükröződik a kreativitás.
- Ismert meséket dramatizálnak, báboznak
- Viselkedési kultúrájukban megjelenik az udvarias kifejezések használata.

MUNKA ÉS MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A munka jellegű tevékenységek is a játékból bontakoznak ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik a gyerekek. Kezdetben óvodapedagógusi segítséggel, később önállóan tevékenykednek.

Munka célja

Általa alakulnak a munkavégzéshez szükséges attitűdök, készségek, képességek, erkölcsi tulajdonságok, kompetenciák:

- Kognitív: értsék meg mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök használatát, alakuljon az összpontosítási és munkaszervezési képességük.
- Érzelmi, akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- Szociális társas: alakuljon ki a felelősségérzetük, feladattudatuk.

Óvodapedagógus feladata:

- Beszélő környezet biztosítása, a kommunikációs kedv fenntartása, a gyermeki kérdések támogatása.
- Tanítsa meg a gyerekeket a feladatok elvégzésére, munkavégzéshez alapvető feltételek biztosítása (idő, hely, eszköz, légkör).
- Ossza meg a gyermekek között a munkát, ismertesse meg velük a munkafolyamatokat, azok célszerű fogásait.
- Alakítsa ki a munkakészségeket, szokásokat és azok betartásának konkrét, reális, fejlesztő értékelését.
- Teremtse meg az önkéntes, önálló, örömmel, képességeik szerint végezhető személyükkel kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, ill. a közösség érdekében végzett munkatevékenységet.
- Vegye figyelembe az egyes gyerekek mozgáskészségét és munkatempóját.
- Differenciált munkafeladatokat adjon.
- Szerettesse meg a munka jellegű tevékenységet.
- Saját és mások munkájának elismerésére, megbecsülésére nevelés.

Munka jellegű tevékenységek területei

- önkiszolgáló munka,
- környezet rendjének megőrzése,
- alkalmoszerű munka / egyéni megbízatás/,
- felelősi munka,
- naposi munka,
- növény és állatgondozás

A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végére

- Szívesen vállalnak egyéni és közösségért végzett megbízatásokat és azokat felelősséggel teljesítik
- Az önkiszolgálásban teljesen önállóak, a kisebbeknek is segítenek.
- Képesek utasításra, kérésre kisebb megbízatásokat önállóan elvégezni, kifejezésre jut kitartásuk, monotonia tűrésük, eredményre törekvésük, feladattudat, felelősségérzetük.
- Kialakul a környezet rendjének, megtartásának, megóvásának gondozásának igénye.
- Kialakul az iskolakezdéshez a testi, lelki szociális érettség.

TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képesség fejlesztése.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás célja

Változatos tevékenységek során, a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve:

- alakuljon kompetenciájuk,
- erősödjön attitűdjük, készségük, képességeik,
- fejlődjön kreativitásuk.

Óvodapedagógus feladata:

- Fejlessze a gyermek értelmi képességeit: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás.
- Elégítse ki a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, érdeklődését.
- Lehetőséget kell kínálnia a gyermek számára, olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti
- A tanulási tevékenység megszerettetése, örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban, a gyermeket ne csupán külső motiváció készítse erre.

Az önfeledt, boldog tanulást akkor érzük el igazán, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést adunk a gyermekeknek. A sikerélmény erősíti a gyermekek önbizalmát és bátorságot ad az újabb, nehezebb problémák megoldásához.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások kialakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás;

VERSELÉS, MESÉLÉS

A mese, a vers ősi forrása az anyanyelvnek, régi értékeket, hagyományokat közvetíti a gyermekeknek a maga sajátos szóhasználatával, stílusával a népi- klasszikus- és kortárs írói eszközök gazdagságával.

A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Visszaigazolja a gyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást is kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, közben belső képi világot jelenít meg. A belső képalakítás folyamata az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A verselés, mesélés célja:

- Életkori és egyéni sajátosságok szintjén alakul a gyermekek; mesék, versek iránti érdeklődése.
- Megalapozódik az irodalom iránti szeretetük.
- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése által, fejlődik:
  - a helyes nyelvhasználat, a gyermekek saját vers- és mesealkotása,
  - és a biztonságos önkifejezés.
  - A gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődése, fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtse oldott, derűs légkört, amelyben a gyermekek természetes közlési vágya, a meglévő ismereteinek különféle élethelyzetben való gyakorlása fejlődik és fejleszthető.
- Életkori sajátosságokhoz igazodó anyanyelvi és mozgásos játékokat építsen be a mindennapi tevékenységekbe.
- Hangolja össze a csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintáját, kommunikációját.
- Közvetítsen népi, klasszikus és kortárs multikulturális, interkulturális irodalmi, esztétikai élményeket.
- Ápolja a hagyományokat.
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyságot alapozza meg, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére neveljen.
- Alkalmazzon változatos beszédfejlesztő módszereket figyelembe véve a gyermeki személyiségvonásokat és szükségleteket (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok, beszélgető körök, interaktív játékok).
- Fejlessze a (megfelelő anyagválasztással, kifejező előadásmóddal, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználásával) a gyermeki beszédet-kommunikációt.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének szakemberrel történő összehangolását teremtse meg.
- A mesélés szerepének megismertetése a szülők körében, a szülők nevelési szemléletének formálása.
- Szociális hátrányok enyhítésére könyvhöz jutás segítése.
- A mese által feltárja és formálja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Segítse elő a gyermekek értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlesztését, fejlődését a verselés, mesélés által.

A feltételek megteremtése

Az irodalmi nevelés minden nap jelen van az óvodában. Megfelelő hely (mesesarok) biztosításával, mesepárnák elhelyezésével, gyertyafénynél kezdődik a mese. A mesét 1 héten keresztül hallhatják a gyermekek, és azt követően történik a dramatizálás.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- Önállóan mondanak rövidebb-hosszabb verseket, rigmusokat.
- Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset és 10-15 mesét.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a maguk és társaik szórakoztatására.
- Képesek saját vers és mesealkotásra, összefüggő mese, történetet kitalálására, annak mozgásos megjelenítésére kifejezésére.
- Elkezdett történeteket fantáziájuk segítségével folytatni tudnak.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Szívesen nézegetnek könyveket, vigyáznak az épségükre.
- A térbeli irányokat, viszonyokat, illetve verbális kifejezéseket helyesen használják.
- A nemzeti kultúrkincsből ismernek verseket és meséket.

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE, /matematikai tartalmú tapasztalatszerzés/

Örökös Zöld Óvodaként a környezeti nevelés fokozott hangsúllyal van jelen. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét.

Környezettudatos magatartásformálás alapozása, alakítása.

A természetet ismerő és szerető gyermekből válhat csak természetvédő, környezetvédő ember. Ha a gyermek megéri a természet szépségét, a mai természetidegen, és természetpusztító világunkból ez lehet a kivezető út.

A szülőföld, hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeinek megismerése, közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségek tervszerű biztosítása, konkrétumok megtervezése (pl. a kirándulásokkal, ünnepekkel, gyűjtött tárgyakkal kapcsolatban) vezet a széleskörű ismeretek elsajátításához.

A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett, a tevékenységekben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése a gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztés

A környezet megismerésére nevelés során kialakulnak a gyermekekben a kulturált élet szokásai, a helyes viselkedési formák, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyok. Ha ehhez hozzájárulunk lelkesedésünkkel, empátiás készségünkkel, egyéniségünkkel, biztos, hogy a gyermekek megszeretik a környezetüket. Ragaszkodnak ahhoz, és megfelelő ismeretekkel rendelkezve eligazodnak benne.

A külső világ tevékeny megismerésének célja:

- Biztonságban tájékozódnak környezetükben, ismerik szűkebb és tágabb természeti és emberi környezetüket.
- Erősödik a pozitív érzelmi viszony:
  - a nemzeti multikulturális értékekhez,
  - népi és családi hagyományokhoz,
  - szülőföldhöz, hazai tájhoz,
  - a természet szeretetéhez, védelmének igényéhez a környezettudatos magatartáshoz.

Óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakításához.
- Keltse fel ismeretek, tapasztalatok kialakításával, feldolgozásával a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését.
- A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett, a tevékenységekben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése a gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően.
- Az önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása problémahelyzetek mérlegelésével, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével.
- Segítse elő, hogy a gyermek maga fedezhesse fel környezete tárgyait és jelenségeit.
- Szűkebb környezetén keresztül szeretesse meg a gyermekkel tágabb környezetét, hazáját, ültesse el a magyarság tudatát, hazaszeretetét.
- Ismertesse meg a helyi hagyományokat, néphagyományokat, szokásokat.
- Ismertesse meg a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, a közösséghez való tartozás élményét, ezáltal megtanítja azok szeretetét, védelmét.
- Tegye lehetővé a jelenségek, változatos, folyamatos megfigyelését.
- Támassza a gyermekek családi kirándulásain szerzett tapasztalataira.
- Az egyes tevékenységek szervezésénél vegye figyelembe az egyéni eltérő fejlődési különbségeket.

Helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartás formálására, alakítására, megalapozására,

- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, a családok bevonásával az óvodai élet során.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerik lakásuk címét, szüleik nevét, foglalkozását. Tudják óvodájuk, csoportjuk, nevét, óvodapedagógus, dajka nevét. Tudják saját születési helyüket, idejüket.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- Biztonsággal tájékozódnak az óvoda helyiségeiben, ismerik az udvart, a környezetükben lévő néhány intézményt, üzletet.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeit. Tárgyak jelenségek közötti összefüggéseket felismernek.
- A testrészeket felismerik.
- Különbséget tudnak tenni évszakok között, ismerik az egyes évszakok jellegzetességét. Felismerik a napszakokat.
- Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását, háziállatokat, vadon élő állatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik Magyarország jelképeit, szimbólumait: a kokárdát, a trikolorót, a címet.
- Matematikai tapasztalatokat szereznek, összehasonlítást, szétválogatást, sorba rendezést és méréseket végeznek.

MOZGÁS

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, ezért óvodánk programjának kiemelt, lényeges eleme a mozgásfejlesztés, a gyermekek mozgásigényének kielégítése.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásfejlesztés, testedzés nem csak a heti kötelező testnevelés foglalkozásokon jelenik meg, hanem a nap folyamán a csoportszobában és az óvoda udvarán is a gyermek igényei szerint alakul. A szabadon mozgó gyermeket a sokféle mozgástevékenység során tanítjuk meg a veszélyhelyzet felismerésére, mert életkori sajátosságuk, hogy nincs veszélyérzetük. A rendszeres testnevelés kedvezően befolyásolja az egész szervezet teherbíró képességét, és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepe van az egészség megővésében.

A tanulási zavarok megelőzéseként ügyelünk a nagy és finommozgások, a testséma és a dominancia fejlesztésére.

A gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását felerősíti. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térbeli tájékozódást, a döntést, és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Mozgáskedvük, önbizalmuk, akaratuk, kitartásuk érdekében dicséretet, biztatást kapnak.

A felfokozott mozgásigény a gyermekek életkori sajátosságai és szükségletei közé tartozik.

Mozgás célja a gyermekek:

- természetes mozgásigényének kielégítése, fenntartása,
- harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, célirányos mozgásának, mozgáskoordinációjának, finommozgásának, téri tájékozódó képességének,
- fejlesztése, testsémájának kialakulása,
- testi képességeinek kibontakoztatása (erő, ügyesség, gyorsaság, teherbíró- és állóképesség, az egész szervezet növekedése, keringési-, légzési
- rendszer, csont és izomrendszer),
- erkölcsi, akarati tulajdonságainak alakítása (bátorság, fegyelmezettség, kitartás, önbizalom, döntési, siker- és kudarcátűrő képesség),
- szociális képességeinek erősítése (társra figyelés, együttműködés, alkalmazkodó képesség és tolerancia, a közösségben elvárt viselkedés),
- szép, harmonikus mozgás iránti igényének felkeltése,
- egészséges életvitelre való beállítódásának elősegítése.

Óvodapedagógus feladata

- Vegye figyelembe a gyermekek biológiai fejlődését, teherbíró képességét, ellenálló és alkalmazkodó képességét.
- Biztosítson a napirendben minél több időt és eszközt a mozgásos tevékenységekre, és tegye lehetővé, hogy a gyerekek szabad levegőn tornázhassanak, változatos eszközökkel gyakorlatokat végezzenek.

- Vegye figyelembe a környezeti feltételek adta lehetőségeket, az egyéni, eltérő életkori sajátosságokat a feladatok tervezésekor.
- Figyeljen a lúdtalpas, gerincferdüléssel, hanyag tartású gyermekekre, figyeljen a kezességre. Szükség esetén irányítsa a gyermek szüleit szakemberhez.
- A vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, illetve azt kiegészítő szerepű mozgások gyakoroltatása mindhárom korosztályban ügyeljen, vagyis a gyermek a szóban történő utasítást, segítségadás, bemutatás mellett végrehajtja.
- Mozgáskedvük, önbizalmuk, akaratuk, kitartásuk érdekében dicsérjen, biztasson .
- Segítse elő a társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én-határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek szívesen, jó közérzettel vegyenek részt a mozgásfejlesztést szolgáló gyermeki tevékenységekben.
- Tanítsa meg a biztonságos, balesetmentes mozgáshoz szükséges és elégséges szabályokat.
- Fejlessze a gyermekek nagy- és finommozgását, továbbá kondicionális (erő, állóképesség, gyorsaság) és koordinációs (szem-kéz-láb koordináció) képességeit, téri tájékozódásukat, egyensúlyérzéküket.
- Segítse elő a gyermekek testsémájának kialakulását: test részeinek megismertetése, feltérképezése, a test koordinációja, testfogalom, kezesség (dominancia), testtérfelek tudatosítása.
- Alakítsa ki az alaklátás, formaállandóság (cikk-cakk, hullám vagy körvonalon való járás nyitott vagy csukott szemmel, stb.).
- Biztosítson mozgásos tevékenységekkel, problémamegoldó, gondolkodást fejlesztő feladatokat a gyermekek számára.
- Törekedjen a szülők meggyőzésére a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Fejlődik a gyermekek mozgása, izomzata, ügyesebbé válnak, fejlődik testi képességük (erő, állóképesség, gyorsaság).
- Szeretik a mozgást és kitartóak a mozgásos játékokban. Cselekvőképességük gyors.
- Képesek versenyezni egymással, egyénileg és csoportosan a szabályok megtartásával.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzéke, összerendezett mozgása kialakul.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben és síkban tájékozódni.
- Megértik a testneveléssel kapcsolatos vezényszavakat.
- A különböző eszközöket szívesen és helyesen használják.
- Tudnak irányt változtatni adott jelre, szétszórt elhelyezkedésből kört alakítani.
- A tér és időbeli tájékozódási képességük fejlődik.
- Felismerik testrészeit, kialakul testsémájuk.

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Sokszínű, összetett nevelési terület. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építkezést, képalakítást, a konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést és a környezetalakítást.

A gyermek számára nem az eredmény, hanem maga az örömteli tevékenység fontos az alkotásban.

A vizuális tevékenység az óvodai élet egész napját végigkíséri, nem korlátozódik egy-egy foglalkozásra.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja:

A gyermekek:

- élmény- és fantáziavilágának, szabad képi önkifejezésének, komponáló, rendező képességének fejlesztése,
- szín-, forma- és téri képzetének gazdagítása,
- esztétikai érzékenységének, szép iránti nyitottságának, igényességének formálása, igény felkeltése
- az alkotásra, az önkifejezésre való igény fejlesztése,
- a környezet esztétikai alakítására való igény kialakulása.

Óvodapedagógus feladata:

- Teremtse meg az ábrázoláshoz szükséges oldott csoportlétkört.
- Biztosítson megfelelő helyet, eszközt és időt bármikor a nap folyamán az alkotókedv kielégítésére.
- Vegye figyelembe a gyermekek egyéni adottságait, az életkori, fejlődési sajátosságokat. Differenciált irányítással segítsük a gyermekek ábrázoló tevékenységének fejlődését.
- Keltse fel a gyermekek ábrázolási tevékenység iránti vágyát, ismertessük meg őket a különböző anyagokkal, eszközökkel, technikákkal.
- A megfigyelés és ábrázolás segítségével formálja a gyermekek képzetét és gazdagítsa fantáziájukat, fejlessze kép és formaképzetüket, térérzéküket. Formálja a gyermekek szépérzékét.
- A gyermeki munkákból rendezzen kiállítást, tegye lehetővé a gyermekek számára a műalkotásokkal való megismerkedést.
- Pozitív megerősítéssel motiválja a gyermekeket újabb ábrázolási tevékenységre.
- Használjon természetes és lehetőség szerint jó minőségű anyagokat.
- Ismertesse meg a szülőket a vizuális nevelés fontosságával, az írás-olvasás előkészítése szempontjából.
- Alakítsa a gyermekek ízlésvilágát, az ízléses, egyszerű, tágas csoportszoba kialakításával.
- Tegye lehetővé, hogy megismerkedjenek a gyermekek műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotásaira jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örül alkotásainak és a közösen elkészített kompozíciónak. Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak alkotásaikról. A műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményt alkotnak.
- Önállóan tudják alkalmazni a megismert technikákat.
- Szívesen vesznek részt a csoportszoba szépítésében, az eszközök elrakásában.
- Képesek figyelmüket összpontosítani, technikai tudásukat aktivizálni,
- Kialakul vizuális nyelvük.

ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Az ének-zene az esztétikai nevelésünk része.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja;

A gyermekek:

- Zenei anyanyelvének megalapozása.
- Az új élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során felfedezik a dalban a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- A népdalok éneklése a gyermek néptáncok, és népi játékok, a hagyományok megismerését és továbbélését segítik. Olyan értékek közvetítése, mellyel életre szóló nyomokat hagyunk a népdal, a magyar népszokások világáról.
- A közös éneklés, együttes körjáték, együtt zenélés örömeinek megéreztetése révén, zenei ízlés és közösségformálás.
- A zenei nevelés teljes eszköztárával segíteni a komplex személyiségfejlesztést
- A zene befogadására való képesség előkészítése.

Óvodapedagógus feladata:

- Juttassa a gyermekeket énekléssel és zenehallgatással minél több élményhez, keltse fel zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. A zenehallgatási anyag megválasztásánál vegye figyelembe a nemzeti, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.
- Szerettesse meg a gyerekekkel az éneklést, a gyermekdalokat, a népdalokat, népi szokásokat, szoktassa a gyermekeket tiszta éneklésre.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, harmonikus, szép mozgását.
- Vegye figyelembe az egyéni életkori sajátosságokat a fejlesztésnél.
- Biztosítson friss levegőt a csoportszoba szellőztetésével, alakítson ki megfelelő teret a táncok tanításakor.
- Igényesen válogassa össze a zenehallgatáshoz szükséges anyagot.
- Használjon különböző hangszereket.

- A nap bármely időszakában adódhat éneklésre alkalom. Használja ki a zenei nevelés lehetőségeit az egész nap folyamán, hogy minél több zenei örömet okozzon a gyermekeknek.

.A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Zenei tevékenységeiket, mindinkább tudatosan és önállóan végzik.
- Mozgásuk összerendezett, harmonikus, a dalok ritmusát képesek ritmushangszerekkel kíséni.
- Tudnak tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelni
- Szívesen hallgatnak élő és gépi zenét.
- Élvezettel, figyelmesen hallgatják az óvónő énekét, hangszeres játékát, a zenehallgatás anyagát.
- Érzékelik az egyenletes lüktetést és a ritmust. Képesek az ütemhangsúly kiemelésére.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokot (gyors- lassú, halk-hangos, magas-mély).
- A dalokat ritmusról, dallamról felismerik. Képesek ritmus, illetve dallammotívum visszaadására.
- Felismerik a környezetükben hallható zörejangokat, megkülönböztetik az emberi beszédet és a hangszerek hangjait.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

AZ ISKOLAÉRETTSÉG

1. „A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finom mozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevéés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevéés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megővéséhez szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.”

ÓVODÁNK ALAPELLÁTÁSON TÚLI EGYÉB SZOLGÁLTATÁSAI

LOGOPÉDIAI ELLÁTÁS

A logopédus hatékonyan segíti az óvodában folyó nevelési, beszédkorrekciós feladatokat, beszédindítást, beszédhibák javítását, dyslexia megelőzését, a beszéd fogyatékoság súlyosságától, típusától függően heti két-három alkalommal logopédiai foglalkozások keretében. A logopédiai munka kiterjed a gyermekekkel, óvodapedagógusokkal, valamint a szülőkkel kapcsolatos egyéni és csoportos konzultációra, tanácsadásra, beszédhibákat szűrő és javító eljárásokra. Fontos, hogy az óvodapedagógus és a logopédus egymást kiegészítve, a gyermekek fejlődését elősegítve tevékenykedjen.

GYERMEKVÉDELEM

A gyermekvédelem a gyermek testi, szellemi, erkölcsi, anyagi érdekeit előmozdító szociális, jogi, egészségügyi, pedagógiai tevékenységek és intézkedések összessége. A gyermekvédelem magába foglalja mindazokat a területeket, amelyek a gyermek és a család jólétét, védelmét szolgálják a megelőzés, a beavatkozás és az utógondozás tekintetében. A gyermekvédelem az óvodai munka szerves része és minden gyermekre megkülönböztetés nélkül érvényes gondoskodást jelent. Figyelmünket elsősorban a megelőzés lehetőségére kell irányítanunk. Az óvodai gyermekvédelem tehát nemcsak a kirívó esetekben fogantatosított hatósági intézkedésekből áll, hanem aprólékos felnőtt nevelésből is, annak érdekében, hogy a megromlott, vagy laza szülő-gyermek kapcsolat megjavuljon.

Óvodánkban viszonylag sok a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű gyermek.

Az óvodai beiratkozásoknál mindig szem előtt tartjuk, hogy a hátrányos helyzetű gyermekeknek három éves kortól helyet biztosítsunk. A gyermekek személyiségének harmonikus fejlődéséért, a biztonságáért, a gyermekvédelemért az egész nevelőtestület együttesen felelős.

Hátrányos helyzetű: az a gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

Akinek a személyiség fejlődéséhez alapvetően szükséges anyagi, érzelmi, erkölcsi, testi és értelmi szükséglet kielégítési lehetőségei korlátozottak.

Halmazottan hátrányos helyzetű: akinek a törvényes képviseltét ellátó szülője a gyermek tankötelessé válásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán fejezte be

sikeresen, vagy tartós nevelésbe vették. (kt.121.§(1) bekezdés pontja szerint). A gyermekeket megillető kedvezmények az óvodában: ingyenes étkezés, kötelező óvodai felvétel.

Az esélyegyenlőség érvényesülésének vizsgálati szempontjai és az esélyegyenlőségi kockázatok kezelésére javasolt beavatkozások:

- Minden évben kiszűrjük ezeket a gyereket
- A hátrányos helyzetet előidéző okokat feltárjuk és ha szükséges szakember segítségét kérjük.
- A gyermek rendszeres óvodalátogatását figyelemmel kísérjük, s a hiányzást, ha szükséges jelentjük
- A szülőket tájékoztatjuk azokról a lehetőségekről, amelyeket az Önkormányzat biztosít az arra rászoruló családok részére.

Az óvoda gyermekvédelmi kapcsolatrendszere:

- Közjóléti Iroda
- Pedagógiai Szakszolgálatok
- Gyermekorvosok és védőnők
- EGYMI

A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt helyezünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el, közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelmi feladatokért felelős óvodavezetővel.

Az óvónők évente egy alkalommal értékelik a gyermekvédelmi munkát, melyről a óvodavezetőt és a megbízott gyermekvédelmi felelőst folyamatosan tájékoztatják.

Az általános elvárások közül - a tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő attitűd, szeretetteljesség, következtetés – kiemelten fontos. Az óvodapedagógus a pedagógiai asszisztens segítségével a nevelő-fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell hogy vegye a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásában. Biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Alapelvek érvényesítése:

- A szegregálás elkerülésének elve. Az integrált nevelés során az összes gyermeknek, ezen belül minden gyermeknek megfelelni.
- Normalizációs elv, melyben a gyermekek normavilágának megértése, átmeneti értékrend deficitjének változtatása, minimális korlátozással. Azonos jogok és lehetőségek biztosítása a speciális szükségletek, különleges ellátást igénylő gyermekek számára.
- Integráció. A gyermekek sajátos szükségleteit, problémáit egyénre szabott nevelési, oktatási programmal elégítjük ki, differenciálás sokszínű alkalmazása.
- A gyermekeket csak annyira terheljük, amennyire képes és annyi segítséget biztosítunk, amennyire szüksége van. Az önállósághoz vezető utak kialakításának segítése.
- A lehető legkorábbi beavatkozás elve.

- Az együttműködés, a probléma komplex megközelítése, a célkitűzések megfogalmazásában.
- A családok tiszteletben tartása a családi nevelés erősítése a rászorultak körében
- Az egyenlő hozzáférés elve az esélyegyenlőtlenségek csökkentése érdekében
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység célja:

- Érvényesüljenek a gyermekeket megillető jogok: védelem a testi, értelmi, érzelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól.
- Megvalósul hátránykompenzációval az esélyegyenlőség: az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, a gyermekvédelmi munka, valamennyi óvónő feladata.
- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése
- A szükséges nyilvántartások vezetése
- Kapcsolattartás, együttműködés az óvodán belüli munkaközösségekkel, óvodapszichológussal, Gyermekjóléti Szolgálattal, Pedagógiai Szakszolgálattal, Egészségügyi Szervekkel

A megelőzés feladatai szülői jogok:

- A gyermeki és a szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülésének, beilleszkedésének, támogatása, elősegítése
- Az óvodába kerülés segítése (a gyermekek fogadásának új elemei)
- A gyermek sajátos nevelési igényének, hátrányának megfelelő pedagógiai ellátás és egészségügyi szűrővizsgálat biztosítása
- Együttműködés az egészségügyi társszervekkel

A feltárás feladatai:

- A gyermeki és családjuk sokoldalú megismerése (dokumentumok, nyilatkozatok begyűjtése) komplex állapotfelmérés
- A gyermekek veszélyeztettségének és hátrányos helyzetének megkülönböztetése-az aktuális állapotának megfelelően. Az adatváltozások nyomon követése
- Sokrétű egészségügyi szűrővizsgálatok, ill. szükség esetén szakorvosi vizsgálatok kezdeményezése. A fejlődés nyomon követése
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás, közös programok. A gyermek óvodai beiratásának támogatása

A megszüntetés feladatai:

- Hatékony egyéni felzárkóztató munkával az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése.
- Egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése, veszélyhelyzetek elkerülésére nevelés, teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, működtetése
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, kiemelkedő képességeinek felismerése és gondozása
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (adománygyűjtés)

- Az esélyteremtést támogató lépések szolgáltatások folyamatos figyelemmel kísérése a nevelésben, a gyermekek mérésében
- Az óvodában való tartózkodást segítő tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása (a napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése)
- Fogadó órák, egyéni beszélgetések, visszatérő családlátogatások alkalmainak gyarapítása, a meggyőzés módszerének alkalmazása
- Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSI PROGRAMJA

A Köznevelési Törvényben előírt feltételek az SNI és a részképeség zavarokkal küzdő gyermekek nevelése-oktatása biztosított, az integrált nevelés feltételei részben biztosítottak. Nevelésük csoporton belül, integráltan történik, együttműködve más szakemberekkel. Intézményünk rendelkezik saját fejlesztő pedagógusokkal is.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozásra, beilleszkedésük segítésére különös figyelmet fordítunk, mivel a V.M.J.V. Önkormányzata feladatul adta ezt az óvodáknak és megjelenik az Alapító okiratban is.

Az alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján a sajátos nevelési igényű gyermekek fogalomköréhez tartozó gyermekek ellátása kiterjedhet az alábbi speciális nevelési igényű gyermek ellátására. /TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0026 kiegészítése/

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése:

- Mozgásszervi fogyatékos /mozgáskorlátozott/ gyermek
- Látássérült gyermek
- Hallássérült gyermek
- Középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek
- Beszédfogyatékos

Mozgásszervi fogyatékos mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat:

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése,
- a speciális egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése.
- az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés,

- biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás és étletteret /az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, kapaszkodót/mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét
- Speciális fejlesztési feladatok a szakemberek /konduktor, gyógytornász stb./ segítségével készített terv alapján történik.

Látássérült gyermek fejlesztésének óvodai nevelése során kiemelt feladat /vak, alig látó, gyengén látó/:

- a közös játékban való részvétel biztosítása,
- segíteni kell a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést,
- kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és kéz tisztántartása,
- figyelembe kell venni a fizikai terhelhetőség korlátait, tekintettel az adott szembetegségre.

Speciális fejlesztési feladatok a szakemberek /orvos, EGYMI által nyújtott szakirányú szaktanácsadói tevékenységük által / előírt terv alapján történik.

Hallássérült gyermek óvodai fejlesztésének feladatai súlyos fokban hallássérült, nagyothalló, hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott:

- beszédértés, a szókincsfejlesztés
- a beszédérthetőség folyamatos javítása
- a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, a megnyilvánulást segítő eszközrendszer használata, a családi-szociális háttér bekapcsolása a fejlesztés rendszerébe
- alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása
- a sajról olvasási készség fejlesztése
- a hangos beszéd aktív használatának építése

Speciális fejlesztési feladatok a szurdopedagógus által előírt terv alapján történik.

Középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek óvodai fejlesztésének feladatai:

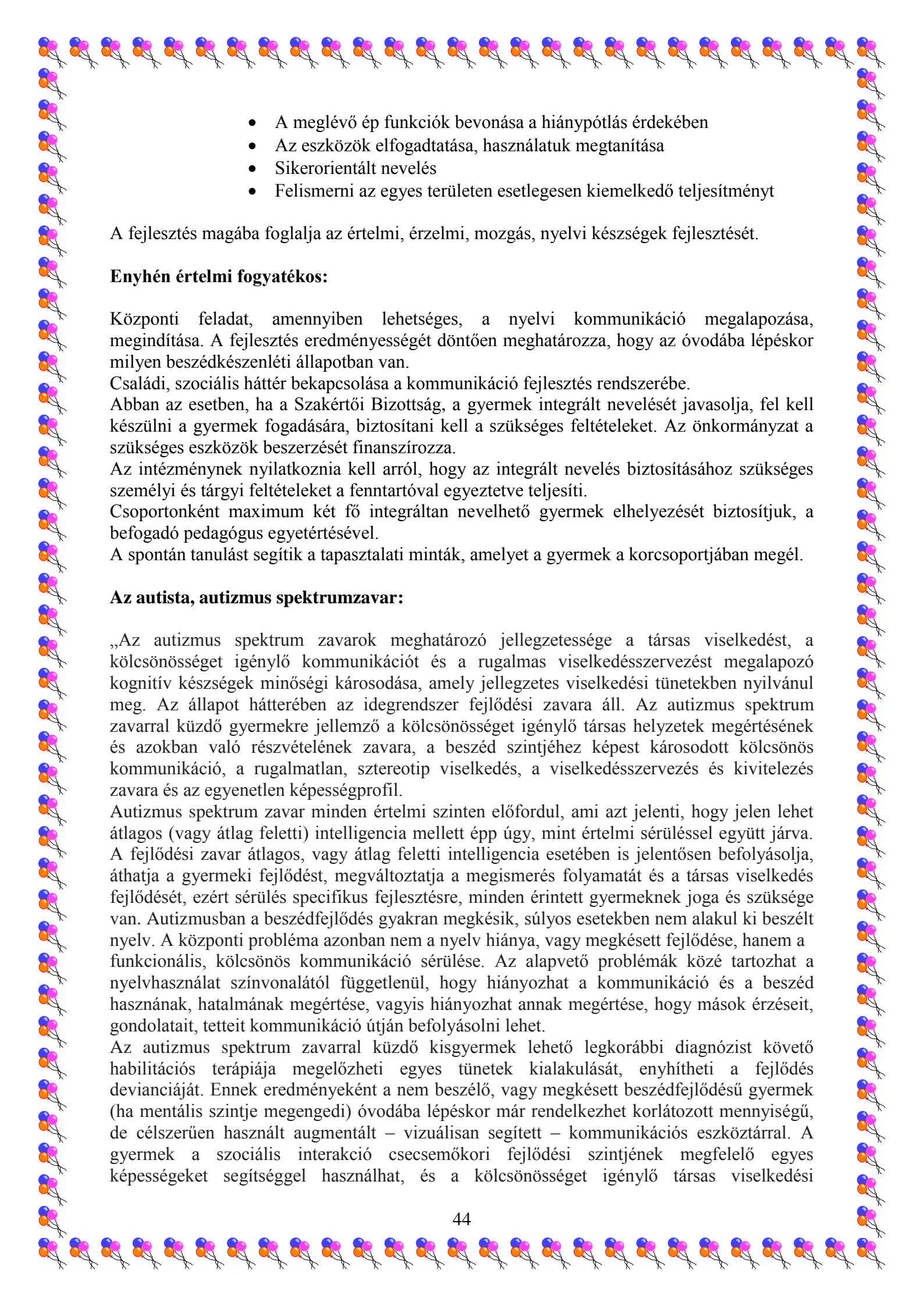
- alapmozgások, manipuláció kialakítása, fejlesztése
- szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása
- adekvát játékhasználat elsajátításának segítése, kognitív funkciók fejlesztése
- beszédindítás, beszédmegértés fejlesztése, az aktív szókincs bővítése
- kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése. Speciális fejlesztési feladatok a gyógypedagógus által előírt terv alapján történik.

Beszéd fogyatékos gyermek nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodai fejlesztésének feladatai:

- báb és drámaterápia alkalmazása
- a mozgás és beszédműveletek transzfer hatásának tudatos használata
- aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása
- Speciális fejlesztési feladatok a logopédus által előírt terv alapján történik.

A fejlesztés feladatai:

- Az enyhe értelmi fogyatékoságból, vagy autizmusból fakadó hiányzó, vagy sérült funkció kialakítása

-
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiánypótlás érdekében
  - Az eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása
  - Sikerorientált nevelés
  - Felismerni az egyes területen esetlegesen kiemelkedő teljesítményt

A fejlesztés magába foglalja az értelmi, érzelmi, mozgás, nyelvi készségek fejlesztését.

Enyhén értelmi fogyatékos:

Központi feladat, amennyiben lehetséges, a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy az óvodába lépéskor milyen beszédkészletű állapotban van.

Családi, szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció fejlesztés rendszerébe.

Abban az esetben, ha a Szakértői Bizottság, a gyermek integrált nevelését javasolja, fel kell készülni a gyermek fogadására, biztosítani kell a szükséges feltételeket. Az önkormányzat a szükséges eszközök beszerzését finanszírozza.

Az intézménynek nyilatkoznia kell arról, hogy az integrált nevelés biztosításához szükséges személyi és tárgyi feltételeket a fenntartóval egyeztetve teljesíti.

Csoportonként maximum két fő integráltan nevelhető gyermek elhelyezését biztosítjuk, a befogadó pedagógus egyetértésével.

A spontán tanulást segítik a tapasztalati minták, amelyet a gyermek a korcsoportjában megél.

Az autista, autizmus spektrumzavar:

„Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil.

Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés specifikus fejlesztésre, minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítségével használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési

helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülővel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő

– különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.”

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének legfontosabb irányelvei:

- Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez
- Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
- A nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl a gyermeket
- A rehabilitációs célú fejlesztő terápia váljon az óvodai nevelési program tartalmi elemévé.
- Speciális szakemberek igénybevétele

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Feladatok:

- A Szakértői és Rehabilitációs Bizottság vizsgálata
- Szakember javaslatára építve kell kidolgozni a gyermek egyéni fejlesztési tervét, a fogyatékosági típusnak megfelelően.
- A gyermek alkalmazkodásának segítése, velük szembeni követelmények felállítása, ami a gyermek képességeinek, terhelhetőségének megismerésén alapszik.
- Fogyatékosági típusnak megfelelő fejlesztő eszközök beszerzése, bővítése.

- Személyi feltétel megteremtése, az integráció eredményes megvalósítása érdekében szakmai továbbképzések biztosítása.
- Az óvoda tárgyi, infrastrukturális feltételeinek felmérése, javítása, akadálymentesítés.

SZAKSZOLGÁLAT

Bárczy Gusztáv Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

A kiszűrt sajátos nevelési igényű gyermekek vizsgálata szakintézményben történik.

Az orvos és a védőnők rendszeres szűrővizsgálata biztosítja a gyermekek egészségmegőrzését. Amennyiben szükséges speciális szakrendelésre utalja a gyermekeket.

A beszédfigyelmesség javításával az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat szakembere foglalkozik meghatározott időben az óvoda területén

A kiemelten tehetséges gyermek

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenység-szervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, melynek fontos színterei, a játék tevékenység, a bábjáték. A témák feldolgozására legalkalmasabb a projekt módszer. A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességekre úgy általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetség-gondozás során a tehetségigéreteket fejlesztjük a gazdagítás, dúsítás, differenciálás eszközrendszerével komplex programok keretében

Alapelvünk

A tehetség ígéretek erős oldalának fejlesztése

A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése

Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése

Feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása

Célunk:

A tehetségigéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink:

- A tehetséges gyermek felismerése
- Sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermekek érdeklődési körének megismerése
- A tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel

- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása
- A pedagógusok továbbképzésének megszervezése a tehetségfejlesztés területén
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében

A tehetséggondozás tartalma

Integráló tehetséggondozás, mely a „tehetségigéreték” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul.

- Műhelyfoglalkozások vezetése, mely a „tehetségigéreték” speciális érdeklődésére, épít speciális többlet nyújtásával a gyermekek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően. A többségen belül a differenciálás eszközrendszerével a tehetség fejlesztésének segítése.
- A tehetséggondozást a tehetségpontokhoz való kapcsolódás segíti.
- Mozgás (Ovi foci, zenés torna, acrodance, ovi olimpia, néptánc, úszás)
- Vizuális nevelés (rajzpályázatokon való részvétel) Anyanyelvi nevelés (drámajáték, rendezvényeken való szereplés, versmondó verseny) Gondolkodás fejlesztése (Deák észkerék verseny)

Tehetséggondozás folyamata

- A tehetségigéreték felfedezése
- Fejlődési naplóban képességméréseket végzünk megfigyelés és konkrét mérés alapján. A tehetséges gyermeket az óvodapedagógus javasolja.

Mérések

- A mérések alapjául a saját kidolgozott mérési rendszert és a megfigyelési szempontjainkat vesszük figyelembe, folyamatos a visszacsatolás és az értékelés
- A gyermekekről feljegyzés készül, mely tartalmazza a gyermekek alkotásait, az óvodapedagógusok által leírt folyamatos megfigyeléseket, tapasztalatokat.

TÁRGYI FELTÉTELEK, ESZKÖZRENDSZER

Óvodáink felszereltsége átlagosnak mondható. A lehetőségekhez mérten igyekszünk a csoportszobákat a gyermekek számára otthonossá, biztonságossá, kényelmessé tenni. Folyamatosan próbáljuk a csoportszobák berendezési tárgyait csinosítgatni. Az udvaron található fajtékók folyamatos karbantartása, újabbak beszerzése szerepel a terveink között. Az óvónők és a dadusok alkotókészségét kihasználjuk, amelyekkel a csoportszobát szepítjük, illetve a különböző játékok árusításából befolyt összeget a csoport felszerelési tárgyainak bővítésére fordítjuk.

Pályázatokon folyamatosan részt veszünk.

Az alapítványra befolyt összegek is segítik az eszközrendszer bővítését.

Sokat jelent a szülők támogatása, amely munka délután, rajzeszközök pótlása, alapítványra befizetett hozzájárulás formájában jelentkezik.

Az óvodai nevelőmunkához szükséges eszközrendszer:

- Festő és rajzeszközök
- Audio vizuális eszközök
- Fejlesztő és egyéb eszközök
- Anyagok
- Foglalkoztatók
- Sportszerek
- Szemléltető eszközök
- Udvari játékok
- Szakkönyv, könyv, szakmai folyóirat
- Élősarok

Az integrált neveléshez szükséges eszközök:

- Különböző nyelvi kommunikációs szintnek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó.
- Nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenésének ellenőrzésére alkalmas eszköz. Használata másik közoktatási intézménnyel történő együttműködés keretében. (Utazó Alapsomag.)
- Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeknek fejlesztő játékeszközök (kb. másfél, két éves gyermeknek megfelelő nagyméretű játékok, különböző formájú, nagyságú labdák, tapintható eszközök).
- Egyensúlyfejlesztő eszközök.

Zöld Óvoda Program

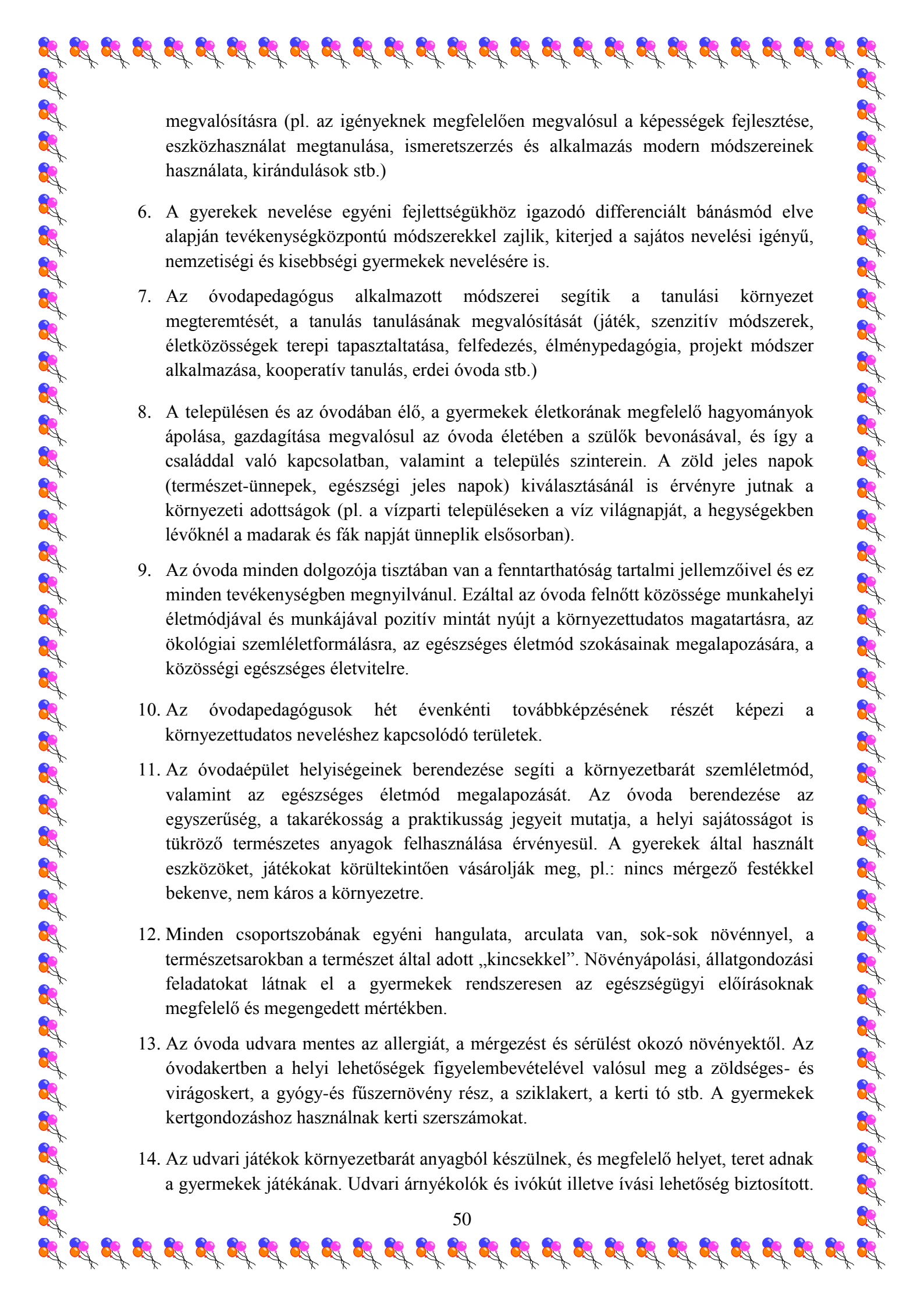
Intézményünk kiemelt feladatának tekinti a környezet megismerésére nevelést a környezet védelmet. Programunk célja, hogy az óvodáskorú gyermekek környezettudatos viselkedését megalapozzuk. Tanulják meg, hogyan kell tudatosan együtt élni a környezetünkkel, hogyan kell védeni azt. Ebben a folyamatban a gyermeket körülvevő felnőttek (szülő, pedagógus, dajka) példája elengedhetetlen. Az óvó néni viselkedése, az általa tanúsított környezeti vonatkozású cselekvések (tisztasággal, hulladékkal, élőlényekkel, energiával kapcsolatban) a gyerekek számára olyan minták, amelyeket mélyen bevésnek, követnek. Az óvoda környezetkultúrája és környezetgazdálkodása azért meghatározó jelentőségű, mert ez az a pedagógiai környezet, amelyet a gyerekek megismernek és megszoknak, azaz szokásaik alakulásában ezeknek meghatározó befolyásuk van. Óvodánk 2006-ban elnyerte a „Zöld Óvoda” címet, melynek kritériumait kötelező érvényűnek tartjuk gyermekeink nevelése során.

ZÖLD ÓVODA

Kritériumrendszer

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium által kiírt pályázat alapján

1. Az óvoda szellemiségében a környezeti nevelés alapján működik. A helyi nevelési program a környezeti nevelést kiemelten „kezeli”, erre építi a fejlődést elősegítő tevékenységeket, tartalmazza a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséget.
2. A helyzetelemzésben kitérnek a helyi, regionális környezetvédelmi és egészségügyi szervezetek, a civil szerveződések, a társintézmények, a szülői közösség stb. helyi stratégiájára, terveire. Ezek lehetnek: a helyi környezetvédelmi program, az egészségkép vagy –terv, az óvodával kapcsolatban álló iskola környezetegészségvédelmi programja, stb. amelyek mind a humán, mind az anyagi erőforrások biztosításában az óvoda segítségére vannak és gazdagítják tevékenységeit. Az egészségkép megfogalmazásában is szerepel a helyi környezet kiemelt szerepe.
3. A helyi célok, feladatok megfogalmazásában természet- és környezetvédelmi feladatok kiemelten szerepelnek a helyi adottságok alapján (pl. fák védelme, faápolás, faültetés, madárvédelem, hulladék kezelése és felhasználása, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, a lakóhely-megismerési tevékenységek, az épített és a természeti környezet védelme stb.).
4. A nevelőmunka tervezésében, a megvalósítás gyakorlatában megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői.
5. A nevelőmunka hatékonysága érdekében a nevelési eljárások során a mit, mivel, mikor, hogyan és kivel kérdésekre épített fejlődést elősegítő tevékenységek kerülnek

megvalósításra (pl. az igényeknek megfelelően megvalósul a képességek fejlesztése, eszközhasználat megtanulása, ismeretszerzés és alkalmazás modern módszereinek használata, kirándulások stb.)

6. A gyerekek nevelése egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján tevékenységközpontú módszerekkel zajlik, kiterjed a sajátos nevelési igényű, nemzetiségi és kisebbségi gyermekek nevelésére is.
7. Az óvodapedagógus alkalmazott módszerei segítik a tanulási környezet megteremtését, a tanulás tanulásának megvalósítását (játék, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása, felfedezés, élménypedagógia, projekt módszer alkalmazása, kooperatív tanulás, erdei óvoda stb.)
8. A településen és az óvodában élő, a gyermekek életkorának megfelelő hagyományok ápolása, gazdagítása megvalósul az óvoda életében a szülők bevonásával, és így a családdal való kapcsolatban, valamint a település szinterein. A zöld jeles napok (természet-ünnepek, egészségi jeles napok) kiválasztásánál is érvényre jutnak a környezeti adottságok (pl. a vízparti településeken a víz világnapját, a hegységekben lévőknél a madarak és fák napját ünneplik elsősorban).
9. Az óvoda minden dolgozója tisztában van a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel és ez minden tevékenységben megnyilvánul. Ezáltal az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.
10. Az óvodapedagógusok hét évenkénti továbbképzésének részét képezi a környezettudatos neveléshez kapcsolódó területek.
11. Az óvodaépület helyiségeinek berendezése segíti a környezetbarát szemléletmód, valamint az egészséges életmód megalapozását. Az óvoda berendezése az egyszerűség, a takarékoság a praktikusság jegyeit mutatja, a helyi sajátosságot is tükröző természetes anyagok felhasználása érvényesül. A gyerekek által használt eszközöket, játékokat körültekintően vásárolják meg, pl.: nincs mérgező festékkel bekenve, nem káros a környezetre.
12. Minden csoportszobának egyéni hangulata, arculata van, sok-sok növényvel, a természetsarokban a természet által adott „kincsekkel”. Növényápolási, állatgondozási feladatokat látnak el a gyermekek rendszeresen az egészségügyi előírásoknak megfelelő és megengedett mértékben.
13. Az óvoda udvara mentes az allergiát, a mérgezést és sérülést okozó növényektől. Az óvodakertben a helyi lehetőségek figyelembevételével valósul meg a zöldséges- és virágoskert, a gyógy-és fűszernövény rész, a sziklakert, a kerti tó stb. A gyermekek kertgondozáshoz használnak kerti szerszámokat.
14. Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játékanak. Udvari árnyékolók és ivókút illetve ívási lehetőség biztosított.

A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhöz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára.

15. A takarékosági rendszer kiépített az óvodában a villany-, a vízhasználat és a fűtés terén. Az épületen belül energiatakarékos izzók vannak a folyosókon, termekben a világítás megfelel az egészségügyi előírásoknak. A fűtési rendszer környezetbarát. WC öblítők, hideg-meleg kevert csapvíz, a levegő illatosítására gyógynövények (nem használnak hajtógázos légillatosítókat).
16. Szelektív hulladékgyűjtés biztosított az óvoda egész épületében (pl. papír, műanyag stb.), kivéve a veszélyes hulladékokat (pl. elem, olajos palack stb.). A „hulladék nem szemét” elv hasznosítása az újrafelhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés stb.) megvalósul.
17. Az óvoda működése során rontott (használt) papírok külön tárolóba kerülnek, hogy a gyerekek újból felhasználhassák (elviessék onnan rajzolni, hajtogatni stb.)
18. Az óvoda működtetése során az óvoda vezetősége a környezetkímélő anyaghasználatra (környezetbarát tisztítószeret használata), a tudatos takarékoságra, a kapcsolatok széles és többirányú kiépítésére kiemelten törekszik.
19. Az óvodapedagógusok folyamatosan gyarapítják a környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalmat, a felnőtt és a gyermek környezet- és egészségbarát szemléletre ható könyvek vonatkozásában egyaránt. Alakítják a gyermekek és családtagjaik környezettudatos településlakói /városiakói és fogyasztói szokásait.
20. Széles körű kommunikációs kapcsolat folyik az óvoda és partnerei között. Ezzel biztosított a társadalmi hatás a minőségfejlesztés elvek alapján, vagyis partneri kapcsolat működik a környezet- és természetvédelem érdekében: az óvoda környezetében élőkkel szülőkkel, a lakossággal, (szülői értekezleti témák, fórumok szervezése, rendezvények: sportnapok, állatok gondozása, egészséges táplálkozás, növényápolás és védelem, kirándulások stb.), az óvodákkal, és más gondozási-, nevelési-, valamint nevelési-oktatási intézményekkel, a fenntartóval.

Környezeti nevelésünk szinterei

- az óvoda belső tere
- a csoportokban található természetsarkok
- a közös és egyéni kirándulások és az ott gyűjtött „kincsek”
- városi rendezvények
- az óvoda udvara
- a családi környezet.

Ajánlat tapasztalatszerzésre

- a hulladék, a szemét kezelése – társasjátékok, elemgyűjtés, papírgyűjtés
- természetvédelem – védett fajok fogalma, madáretetés
- környezetvédelmi jeles napok – részvétel a városi rendezvényeken

- (Állatkert, ÖKO napok)
- munkajellegű tevékenységek a környezetvédelem területén.

Tevékenységek

- Saját főzőkonyhában a magvas, rostos ételek, italok megjelenése.
- Egészséges étkezés a lehetőségeknek megfelelően (kevesebb édesség, több zöldség, gyümölcs).
- Szelektív hulladékgyűjtés – elsőként elemgyűjtő beszerzése (szelektív konténer az önkormányzattól függ).
- Papírgyűjtés évi két alkalommal.
- Jó kapcsolat a gyermekorvossal, védőnővel, gyermek fogorvossal.
- Madarak- Fák napja megünneplése.
- Föld napjának megünneplése csoportonként más-más módszerrel.
- Napirendbe beépítve szabad levegőn tartózkodás, mozgás (szinte minden időben) kivéve eső.
- Pedagógus továbbképzéseken való részvétel (előnyt élvez).
- Veszélyes növények kiiktatása.
- Gyümölcsnap kialakítása a szülőkkel közösen.
- Só szoba rendszeres látogatása (minden csoport).
- Közös kirándulás évente 1-2 alkalommal
- Komposztáló kialakítása.
- Szülőkkel közösen szabadtéri programok szervezése.
- Szoros kapcsolat kialakítása a környezetvédelmi oktatóközponttal.
- Környezetvédelemmel kapcsolatos társasjátékok használata

Célunk

- Olyan pedagógiai folyamat kialakítása, amely elősegíti és megalapozza a
- gyermekek környezettudatos magatartását, életvitelét, életmódját.
- Alakítani érzelmi viszonyulásukat, értékrendjüket, s képessé tenni a gyermekeket
- az együttműködésre, toleranciára, empátiára, a másság elfogadására.
- Érzelmi, cselekvési, környezettudatos magatartási minták megalapozása.
- Tapasztalataik segítsék a környezetben való eligazodást, az értékek védelmét, a
- szülőföld és az ott élő emberek megismerését, szeretetét, tiszteletét.
- Olyan pedagógiai folyamat kialakítása, melynek során képesek elsajátítani,
- alkalmazni, a hulladékokkal (elem, papír), a hulladékszelektálással kapcsolatos
- ismereteket, szokásokat.

Feladataink

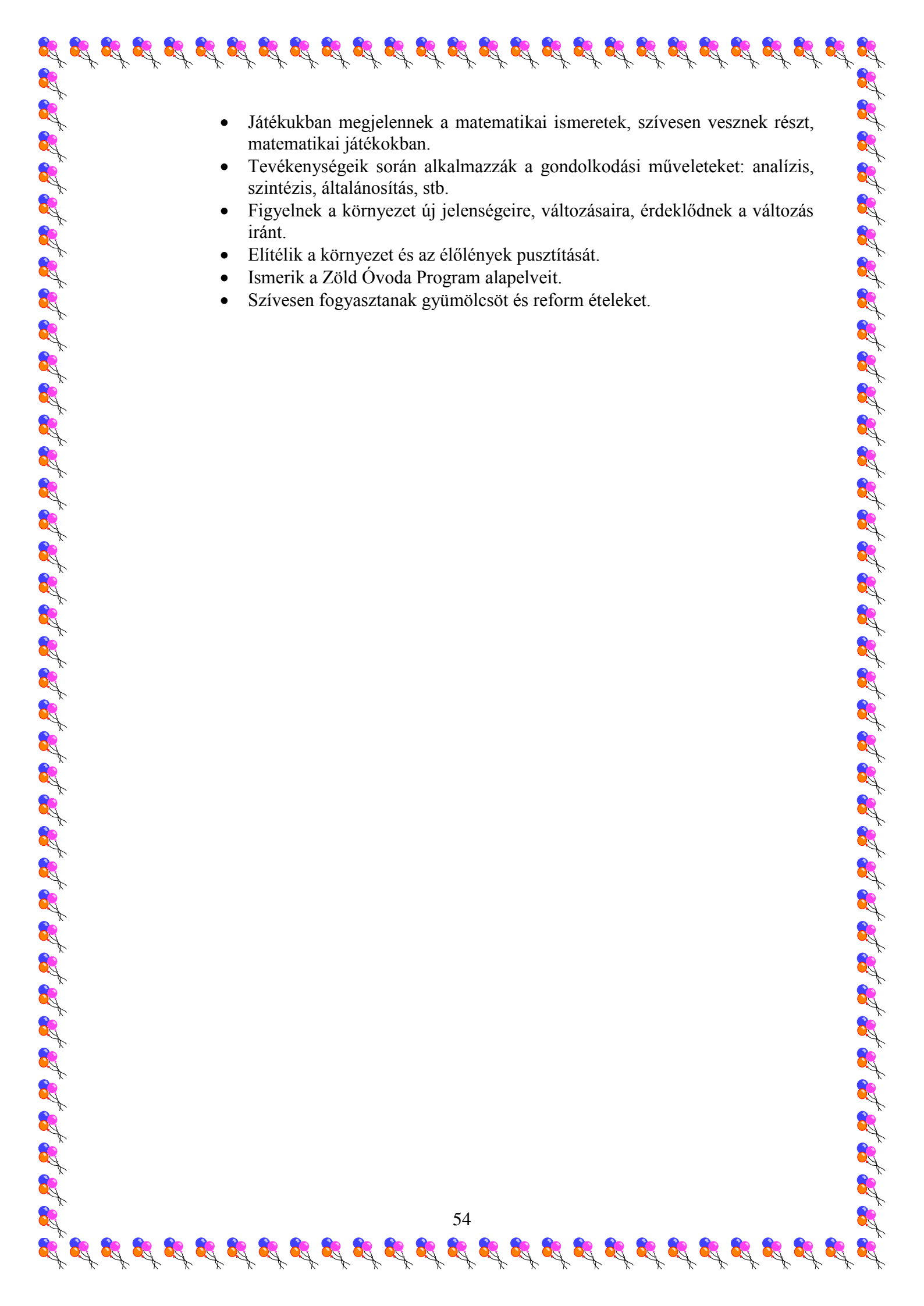
- Biztosítsunk változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és a társadalmi környezetről.
- A természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív viszony alakítása.

- A gyermekek közvetlen környezetében lévő világ megismertetése, megszerettetése.
- Az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megáttatása, a helyi sajátosságok bemutatásával.
- Olyan, az életkoruknak megfelelő szokásrendszerek, viselkedésformák alakítása, olyan képességek tudatos fejlesztése, melyek szükségesek a természetes és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer, a környezettudatos életvitel megalapozásához.
- Egészséges életmód szokásainak kialakítása
- A spontán és szervezett tapasztalatszerzés során ismerjék meg a gyermekek a közvetlen és a tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formai-, mennyiségi és téri viszonyait.
- Használjuk ki a különböző élethelyzetek kínálta lehetőségeket a matematikai fogalmak megismertetésére, a fokozatosság elvének figyelembe vételével.
- Ismertessük meg a gyermekekkel a Zöld Óvoda Program alapelveit.
- Ismerkedünk a vadon élő állatokkal, növényekkel. Megtanuljuk tisztelni és védeni.
- Növényeket ültetünk és gondozunk.
- Arra törekszünk, hogy tevékenységeinkkel ne zavarjuk a természetet.
- A lehetőségeket kihasználva szelektáljuk a hulladékot, komposztálunk.
- Törekszünk az energiatakarékosságra.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

A gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően:

- Alakul a gyermekekben a természethez és a környezethez való pozitív viszony
- Tudatosul bennük, hogy a természetben nincs elhanyagolható, „felesleges”
- Ismernek néhány környezetvédelemmel kapcsolatos fogalmat és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket: hulladékszelektálás, újrahasznosítás, komposztálás, stb.
- Tudják, hogy egészséges, tiszta környezetben az élet minősége javul, míg a szennyezett környezet rontja azt. Meglátják az ok – okozati összefüggést az egészség és a környezet minősége között.
- Megtanulják a helyes életvitel alapjait, kialakulnak az egészséges életmóddal kapcsolatos szokások alapjai.
- Képesek a jelenségek egyes részeinek észrevételére vagy globális szemléletére.
- Felismerik, kutatják, értelmezik az ok – okozati összefüggéseket.
- Emlékeznek jelenségekre, történésekre, élőlényekre, tárgyakra.
- Képesek elemi következtetések levonására, egyszerű ítéletek alkotására.
- Megkülönböztetik a mennyiségi-, formai-, nagyságbeli viszonyokat azonosságokat, különbözőségeket.
- Felhasználják a természet tárgyait, élőlényeit a közvetlen tájékozódásban.
- Keresik környezetükben a matematikai vonatkozású ismeretszerzési lehetőségeket.

-
- Játékukban megjelennek a matematikai ismeretek, szívesen vesznek részt, matematikai játékokban.
  - Tevékenységeik során alkalmazzák a gondolkodási műveleteket: analízis, szintézis, általánosítás, stb.
  - Figyelnek a környezet új jelenségeire, változásaira, érdeklődnek a változás iránt.
  - Elítélik a környezet és az élőlények pusztítását.
  - Ismerik a Zöld Óvoda Program alapelveit.
  - Szívesen fogyasztanak gyümölcsöt és reform ételeket.

MELLÉKLETEK 1.

Kedves Szülők!

Gyermekük életében komoly változást okoz az óvodába lépés. Nem ismerjük a gyermeket, sem a szokásait, sem a természetét. Önök segíthetnek a gyermeknek és nekünk, hogy könnyebben „összeszokhassunk”. Ennek érdekében néhány, a gyermekekre jellemző fontos adatot kérnénk Önöktől. Kérjük, hogy értelemszerűen válaszoljanak az alábbi kérdésekre a megfelelő válaszok aláhúzásával, illetve egy- két szóval, ahol szükséges.

Tájékoztatjuk a kedves Szülőket, hogy adataikat az Adatvédelmi Törvénynek megfelelően kezeljük.

Köszönjük gyermekük érdekében tett fáradozásukat!

1.Személyiségi lap

Gyermek neve: _____
születési helye: _____
születési ideje: _____ év _____ hó _____ nap
lakcíme: _____
Lakcímkártya száma: _____
TAJ száma: _____

Családra vonatkozó adatok:

Édesapa neve: _____ Születési éve: _____
Foglalkozása: _____
Iskolai végzettsége: _____
Telefonszáma: _____
Édesanya neve: _____ Születési éve: _____
Foglalkozása: _____
Iskolai végzettsége: _____
Telefonszáma: _____
Egyéb elérhetőség (nagyszülő, stb.) _____

A gyermeket ki viheti haza: _____
_____

Testvérek neve:	Életkora:
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Testvérei egészségesek-e? _____

Családi helyzete: teljes család, elvált, nevelő-anyja (apa), árva (félárva).

Elvált _____ szülők _____ esetében, _____ kivel _____ él _____ a _____ gyermek? _____

Ha a gyermek nem lakik együtt a szüleivel, ki neveli? _____

Oka? _____ Mióta? _____

A gyermek korai fejlődésére vonatkozó adatok:

Születés: a. időre született   b. koraszülött volt   c. komplikációk voltak a szülésnél

Beszéd kezdete _____ hónapos korban

Volt-e beszédhibája? _____

Járás kezdete _____ hónapos korban

Eddigi betegségei:

- a. műtét   b. allergia   c. fejlődési rendellenesség   d. egyéb

Milyen betegségekre érzékeny? _____

Betegség gyakorisága: a. ritkán   b. gyakran

Jobbkezes vagy balkezes? _____

Ha balkezes volt, történt-e kísérlet az átállításra? _____

Van-e olyan étel, amit nem eszik meg? _____

Szokásai: cumi, rongy, stb. _____

Van-e gyógyszerérzékenysége? _____

Volt-e és hol bölcsődés: _____

óvodás : _____

Van-e valamilyen nevelési problémájuk? _____

Egyéb közlendők: _____

_____

A családi körülményekben, család és gyermek kapcsolatában bekövetkezett változások bejegyzése (dátum, esemény) :

_____

_____

szülő aláírása

MELLÉKLET II.

Egyéni mérések, fejlettségi vizsgálatok óvodásoknál a Veszprémi Bóbita Körzeti Óvodában

A bemeneti vizsgálatot minden gyermeknél óvodába lépéskor el kell végezni, legkésőbb november 1-ig.

A tavaszig érkező gyermekek bemenet vizsgálata folyamatosan történik.

A gyermekek egyéni mérésének ideje az adott tanévben két alkalommal történik: októberben és márciusban.

Az április 1. után érkező gyermekeket csak a következő tanév szeptemberében mérjük.

A nagycsoportosok iskolaérettségi vizsgálata januárban Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat által, a kimeneti mérés határideje: április 30.

Felelősök: csoportok óvónői

Bemenet- és kimenetvizsgálat

Gyermek neve:..... Kora:.....

Csoport neve:.....

Óvónők neve:.....

Gyermek jele:

Tevékenységek	Pont	Bemenet Ideje:	Kimenet Ideje:
I. Önkiszolgáló tevékenységek (öltözködés – étkezés - tisztálkodás)			
- teljesen önálló	4		
- kis segítséget igényel	3		
- állandó segítséget igényel	2		
- problémás	1		
II. Szocializáció, érzelmi nevelés			
1. együttműködés szabályai			
- pontosan betartja	4		
- próbálja betartani	3		
- figyelmeztetésre betartja	2		
- nehezen fogadja el	1		
2. Felnőttekkel szemben			
- kezdeményező	5		
- együttműködő	4		
- közömbös	3		
- visszahúzó	2		
- elutasító	1		
3. Társaival szemben			
- kezdeményező	6		
- együttműködő	5		

- elfogadó	4		
- visszahúzó	3		
- elutasító	2		
- öntörvényű, goromba	1		
III. Játék			
- irányító-kezdeményező	5		
- együttműködő-kitartó	4		
- alkalmazkodó	3		
- magányos	2		
- visszahúzó	2		
- motiváltság hiánya jellemzi	2		
- passzív	1		
1. Érzelmi, akarat jellemzők			
- kiegyensúlyozott, vidám-lelkes	5		
- nyugtalan-változó hangulatú	3		
- féltékeny-szorongó	3		
- kiegyensúlyozatlan	1		
- erőszakos	1		
IV. Kommunikáció			
1. Szókincs			
- gazdag	4		
- életkorának megfelelő	3		
- szegényes, hiányos	2		
- nem beszél	1		
Tevékenység	Pont	Bemenet	Kimenet
2. Hangképzés			
- tiszta érthető	3		
- egy-két hanghibával	2		
- nehezen érthető	1		
3. Hangerő			
- megfelelő	2		
- túl hangos	1		
- túl halk	1		
4. Beszédtempó			
- megfelelő-folyamatos	2		
- gyors-hadaró	1		
- lassú-vontatott	1		
V. Figyelme			
- kitartó, koncentrált	5		
- változó	4		
- rövid ideig tartó	3		
Érdeklődése (játékban, foglalkozáson)			
- tartós, sokoldalú	5		
- egy területre irányuló	4		

- változó	3		
- nehezen felkelhető	2		
- kialakulatlan	1		
VI. Mozgás			
- összerendezett, harmonikus	2		
- rendezetlen	1		
1. Térbeli tájékozódása			
- biztos	4		
- néha téveszt	3		
- bizonytalan	2		
- kialakulóban van	1		
2. Eszközhasználat, kezűgyesség			
- kiemelkedő	4		
- jó	3		
- megfelelő	2		
- fejlesztésre szorul	1		
3. Kezűgyesség			
- ügyes, önálló	3		
- kevés segítséget igényel	2		
- finommotorikája fejletlen	1		
4. Ceruzafogás			
- biztos, szabályos	2		
- bizonytalan	1		
- még nem alakult ki	1		
Dominancia			
- jobb	J		
- bal	B		
- kétkezes	K		
Adható pontszám: 67 = 100%			

A fejlettségvizsgálat értékelési rendszere

A skála számjegyei és a hozzájuk rendelt meghatározások	
5	Ezt a tevékenységet a gyermekek önállóan végzik, része a mindennapi életnek.
4	Ezt a tevékenységet a gyermek kis segítséggel végzi, gyakran megfigyelhető.
3	Erre a tevékenységre a gyermek részéről vannak próbálkozások, de segítséget
2	Ezt a tevékenységet a gyermek sok segítséggel végzi az óvónő kezdeményezésére.
1	A gyermek érdeklődik a tevékenység iránt, voltak már próbálkozások.
0	Ezzel a tevékenységgel kapcsolatban semmilyen szándék nem tapasztalható a gyermeknél.

1.Játék

A megfigyelt tevékenység		3-4		4-5		5-6		6-7-8	
1.	Játéka elmélyült, kiegyensúlyozott.								
2.	Önállóan választ játékot.								
3.	Szabálytudata kialakulóban van.								
4.	Képes elfogadni társai elgondolásait.								
5.	Képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására.								
6.	Eredeti ötletei vannak, képes ötletei kivitelezésére.								
7.	Vezető szerepben is elfogadja társai ötleteit.								
8.	A játékszereken meg tud osztozni társaival, le tud mondani kedvelt játékszereiről.								
9.	A játéktémát napokon keresztül folytatja társaival.								
10.	Vigyáz saját és társai alkotásaira és a játékeszközökre.								
Összesen: 50 pont/100%									
Átlag:									

2. Mozgásfelettség

A megfigyelt tevékenység		3-4		4-5		5-6		6-7-8	
1.	A mozgást a gyermek örömmel végzi.								
2.	Járás, futás közben képes ütemtartásra, illetve tempótartásra.								
3.	Egyensúlyérzéke korának megfelelően fejlett.								
4.	Tud térben tájékozódni, ismeri az irányokat.								
5.	A felállított szabályokat betartja.								
6.	Mozgása összerendezett, harmonikus.								
7.	A különböző kézi szereket magabiztosan használja.								
8.	A lapvető mozgásformákat ismeri és korának megfelelően végzi. (járás, futás, kúszás, mászás, csúszás, lépcsőn járás, guggolás)								
9.	Irányított mozgás során használt vezényszavakat ismeri, alkalmazza.)								
Összesen: 45 pont/100%									
Átlag:									

3. Értelmi nevelés, tanulás

A megfigyelt tevékenység		3-4		4-5		5-6		6-7-8	
1.	Érdeklődik környezete tárgyai jelenségei, összefüggése iránt.								
2.	Képes a már elsajátított ismereteket szándékosan felidézni.								
3.	Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő								
4.	Huzamosabb ideig képes szándékosan figyelni.								
5.	Képes gondolkodni műveletek végzésére (analízis-szintézis, általánosítás stb.)								
Összesen: 25 pont/100%									
Átlag:									

3/1. Anyanyelvi nevelés

A megfigyelt tevékenység	3-4	4-5	5-6	6-7-8
1. Megérti a kérdést, válaszol rá.				
2. Szókincse életkorának megfelelő.				
3. Beszédritmusa folyamatos.				
4. Hangereje megfelelő.				
5. Beszéde tiszta, érthető.				
6. Szívesen hallgatja az irodalmi alkotásokat.				
7. Az óvodai életben spontán feleleveníti, megjeleníti az irodalmi műveket.				
8. Bátran vállalkozik önállóan irodalmi alkotás közvetítésére.				
9. Képes rövid mesét, történetet kitalálni, elmondani.				
10. Szereti a könyveket, értékének megfelelően bánik vele.				
Összesen: 50 pont/100%				
Átlag:				

3/2. Zenei nevelés

A megfigyelt tevékenység	3-4	4-5	5-6	6-7-8
1. Szívesen vesz részt zenei kezdeményezéseken, mondókás, dalos játékokban.				
2. Ismeri a csoportban tanult dalokat, dalos játékokat.				
	3-4	4-5	5-6	6-7-8
3. Megközelítően tisztán követi a dallamot és a hangmagasságot.				
4. A tanult mondókákat önállóan el tudja mondani és egyenletesen, illetve ritmus tapssal kíséni.				
5. Ismeri szűkebb, tágabb környezetének hangjelenségeit, képes azokat egymástól megkülönböztetni.				
6. Képes szöveges ritmust, illetve dallammotívumokat bemutatás után megismételni, visszaadni.				
7. Ismer néphagyományokat, azokhoz kapcsolódó szokásokat.				
8. Képes kisebb zenei előadás, koncert meghallgatására.				
Összesen: 40 pont/100%				
Átlag:				

3/5. Matematikai nevelés

A megfigyelt tevékenység		3-4	4-5	5-6	6-7-8
1.	Szívesen vesz részt matematikai jellegű játékokban.	-			
2.	A tárgyakat össze tudja hasonlítani nagyság, szín, forma, kiterjedés, anyag, mennyiség szerint.	-			
3.	Képes matematikai problémák megoldására.	-			
4.	Képes két kiterjedést, mennyiséget egyenlővé, kisebbé, nagyobbá tenni.	-			
5.	Helyesen használja a tö-és sorszámneveket.	-			
6.	Biztos mennyiség fogalommal rendelkezik, halmazműveleteket 10-es számkörön belül végez.	-			
7.	Másolással képes megépíteni térbeli és síkbeli alakzatokat.	-			
8.	Ismeri a szimmetria fogalmát.	-			
9.	Ismeri és használja a matematikai kifejezéseket.	-			
		3-4	4-5	5-6	6-7-8
10.	Követni tudja a helyeket kifejező névutókat.	-			
12.	Balról jobbra számlál, ír, kezdi a sort.	-			
Összesen: 60pont/100%					
Átlag:					

4. Szocializáció, érzelmi nevelés

A megfigyelt tevékenység		3-4	4-5	5-6	6-7-8
1.	Elfogadja az óvodai közösséget				
2.	Nyugodt, kiegyensúlyozott				
3.	Elfogadja az adott tevékenységek által kívánt magatartásformát.				
4.	Kialakul, formálódik reális-önértékelése.				
5.	Szívesen játszik, tevékenykedik.				
Énkép, önismeret					
1.	Tudja nevét, címét, családtagjai nevét, születési adatait.				
2.	Részletesen megnevezi testrészait, illetve azok funkcióját.				
Akarati megnyilvánulás					
1.	Feladathelyzetben kitartó, képes végigvinni elképzeléseit.				

2.	A tevékenységekben képes együttműködni társaival.								
5.	Feladattudata kialakulóban van.								
Társas magatartás, közösségi szokások									
1.	Érdeklődik társai iránt, meghallgatja őket.								
2.	Alkalmazkodik a csoportban kialakult szokásrendhez.								
3.	Segíti társait a tevékenységekben.								
5.	Megfelelő módon viszonyul a környezetében jelenlévő másághoz.								
Összesen: 75 pont/100%									
Átlag:									

5. Egészséges életmódra nevelés

A megfigyelt tevékenység		3-4	4-5	5-6	6-7-8
1.	Önállóan használja a zsebkendőt				
2.	Önállóan mos kezet, szükség szerint használja a tisztálkodási szereket				
3.	Önállóan mos fogat, a fogápolási szereket tisztán tartja.				
		3-4	4-5	5-6	6-7-8
4.	Önállóan használja a WC-t				
5.	Önálló az öltözködésben, vetkőzésben. (gombol, cipzárt húz, cipőt húz, cipőt köt, csatol, ruháját le, illetve fölveszi)				
6.	Ruháját összehajtva a helyére teszi.				
7.	Önmagára igényes.				
8.	Ismeri a baleset megelőzés szabályait, azokat betartja, társait is figyelmezteti.				
9.	Csendes pihenő alatt nyugodtan fekszik, vagy alszik				
10.	Kulturáltan étkezik.				
11.	Szükségeit önállóan jelzi, rendezi.				
Összesen: 55 pont/100%					
Átlag:					

MELLÉKLET III.

Speciális segítségnyújtás

	3-4 év	4-5 év	5-6 év	6-7 év
Logopédiai foglalkozás				
Pszichológiai foglalkozás, terápia				
Gyógypedagógiai fejlesztés				
Fejlesztőpedagógiai foglalkozás				
Tehetséggondozás				

Megjegyzések:

MELLÉKLET IV.

Szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzések

Időpont	Jellege, témája	Résztevők	Tapasztalatok, megállapodások	Szülő/ óvodapedagógus aláírása

Megjegyzések:

MELLÉKLET V.

Az intézmény szolgáltatási színvonalának növelése, szervezetfejlesztés

2018.08.31-ig érvényes Pedagógiai Program teljes terjedelmében tartalmazza a kiegészítéshez tartozó mellékletek módosításai a 2018.10.01-én bevezetésre kerülő Pedagógiai programba beépítésre kerültek.

MELLÉKLET VI.

Gyermekvédelemmel kapcsolatos módosított törvények:

Magyarország Alaptörvénye

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997.évi XXXI. törvény 2015. szeptember 1-jétől hatályos módosítása szerint az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani a bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha (egyéb feltételek fennállása hiányában) olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjáradékkal csökkentett összegének 130 %-át.

A jogosultsági összeghatár a 2017. évben nettó 119.301,- Ft

Törvényt módosítás:

Az 1997.évi XXXI. törvény módosítása:”(3) Egyéb jelzés hiányában is súlyos veszélyeztető oknak minősül, ha a gyermeket gondozó szülő, más törvényes képviselő megtagadja az együttműködést az egészségügyi alapellátást nyújtó szolgáltatóval, - háziorvossal, védőnővel, illetve a gyermek gondozása tekintetében a bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatóval, intézménnyel és a köznevelési intézménnyel.

32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.

1. melléklet a 32/2012. (X.8.) EMMI rendelethez
2. 2011. évi CCXI. törvény a családok védelméről
3. 2005. évi LXXX. törvény a gyermekeknek a nemzetközi örökbefogadások terén való védelméről és az ilyen ügyekben történő együttműködésről szóló
4. Hágában, 1993. május 29. napján kelt Egyezmény kihirdetéséről
5. 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
6. 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról
7. 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 39.§ (3.a)
8. 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról
9. 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről